GENERALINIO ADVOKATO
MICHAL BOBEK IŠVADA,
pateikta 2020 m. lapkričio 19 d.[1]

Byla C-505/19

WS
prieš
Bundesrepublik Deutschland

(*Verwaltungsgericht Wiesbaden* (Vysbadeno administracinis teismas, Vokietija) pateiktas prašymas priimti prejudicinį sprendimą)

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Tarptautinės kriminalinės policijos organizacijos (Interpolo) raudonasis pranešimas – Šengeno susitarimo įgyvendinimo konvencijos 54 straipsnis – Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 50 straipsnis – *Ne bis in idem* principas – SESV 21 straipsnis – Laisvas asmenų judėjimas – Direktyva (ES) 2016/680 – Asmens duomenų tvarkymas“

I. Įvadas

1. Šioje byloje keliami du nauji klausimai, susiję su pasekmėmis, kurių kyla *ne bis in idem* principą taikant Šengeno erdvėje dėl veikų, dėl kurių Tarptautinė kriminalinės policijos organizacija (toliau – Interpolas) trečiosios valstybės prašymu yra paskelbusi raudonąjį pranešimą (angl. *red notice*). Raudonieji pranešimai skelbiami dėl asmenų, dėl kurių vykdomas baudžiamasis persekiojimas arba kurie turi atlikti bausmę. Iš esmės tai yra prašymai viso pasaulio teisėsaugos institucijoms nustatyti ieškomų asmenų buvimo vietą ir, jei įmanoma, laikinai apriboti jų judėjimą, kol bus pateiktas prašymas dėl šių asmenų ekstradicijos.

2. Pirma, ar Sąjungos valstybėms narėms leidžiama įgyvendinti raudonąjį pranešimą ir taip apriboti ieškomo asmens judėjimą, jeigu kita Sąjungos valstybė narė yra pranešusi Interpolui ir kartu visiems kitiems Interpolo nariams, kad minėtas pranešimas susijęs su veikomis, kurioms gali būti taikomas *ne bis in idem* principas? Antra, jeigu *ne bis in idem* principas taikomas, ar Sąjungos valstybėms narėms leidžiama toliau tvarkyti raudonajame pranešime pateiktus asmeninius duomenis apie ieškomą asmenį?

1 Originalo kalba: anglų.

II. Teisinis pagrindas

A. Tarptautinė teisė

3. Pagal 1956 m. priimtos ir pastarąjį kartą 2008 m. iš dalies pakeistos Interpolo konstitucijos 2 straipsnio 1 dalį vienas iš Interpolo tikslų yra:

„Užtikrinti ir skatinti kuo platesnę visų kriminalinės policijos institucijų tarpusavio pagalbą laikantis įvairiose šalyse taikomų įstatymų ir vadovaujantis Visuotine žmogaus teisių deklaracija.“

4. Interpolo konstitucijos 31 straipsnyje nurodyta: „siekiant, kad būtų puoselėjami [Interpolo] tikslai, reikalingas nuolatinis ir aktyvus bendradarbiavimas tarp jo narių, kurie turėtų daryti viską, ką gali, laikydamiesi savo šalies teisės aktų, kad stropiai dalyvautų Interpolo veikloje“.

5. Pagal 2011 m. priimtų ir pastarąjį kartą 2019 m. iš dalies pakeistų Interpolo duomenų tvarkymo taisyklių (IDTT) 73 straipsnio 1 dalį Interpolo pranešimų sistemą sudaro pagal spalvas koduojami pranešimai, skelbiami dėl konkrečių tikslų, ir specialieji pranešimai. Raudonieji pranešimai paprastai skelbiami Nacionalinio centrinio biuro (NCB) prašymu „siekiant nustatyti ieškomo asmens buvimo vietą ir jį sulaikyti, suimti arba apriboti judėjimą ekstradicijos, perdavimo ar panašių teisėtų veiksmų tikslais“ (IDTT 82 straipsnis). Pagal IDTT 87 straipsnį, jeigu nustatoma asmens, dėl kurio pateiktas raudonasis pranešimas, buvimo vieta, šalis, kurioje nustatyta šio asmens buvimo vieta: „i) nedelsdama informuoja prašantįjį Nacionalinį centrinį biurą arba tarptautinį subjektą ir Generalinį sekretoriatą apie tai, kad asmens buvimo vieta nustatyta, laikydamasi iš nacionalinės teisės ir taikytinų tarptautinių sutarčių kylančių apribojimų“; ir ii) imasi visų kitų pagal nacionalinę teisę ir taikytinas tarptautines sutartis leidžiamų priemonių, pavyzdžiui, sulaiko ieškomą asmenį arba stebi ar apriboja jo judėjimą“.

B. Sąjungos teisė

6. Konvencijos dėl Šengeno susitarimo, 1985 m. birželio 14 d. sudaryto tarp Beniliukso ekonominės sąjungos valstybių, Vokietijos Federacinės Respublikos ir Prancūzijos Respublikos Vyriausybių dėl laipsniško jų bendrų sienų kontrolės panaikinimo, įgyvendinimo [2] (toliau – KŠSĮ) 3 skyriuje („*Ne bis in idem* principo taikymas“) esančiame 54 straipsnyje numatyta:

„Asmuo, kurio teismo procesas vienoje Susitariančiojoje Šalyje yra galutinai baigtas, už tas pačias veikas negali būti persekiojamas kitoje Susitariančiojoje Šalyje, jei jau paskirta bausmė, ji jau įvykdyta, faktiškai vykdoma arba pagal nuosprendį priėmusios Susitariančiosios Šalies įstatymus nebegali būti vykdoma.“

7. KŠSĮ 57 straipsnio 1 ir 2 dalyse nurodyta:

„1. Jei Susitariančioji Šalis pareiškia kaltinimą asmeniui ir tos Susitariančiosios Šalies kompetentingos institucijos turi pagrindo manyti, kad šis kaltinimas yra susijęs su tomis pačiomis veikomis, dėl kurių to asmens teismo procesas kitoje Susitariančioje Šalyje yra galutinai baigtas, tos institucijos savo nuožiūra prašo Susitariančiosios Šalies, kurios teritorijoje nuosprendis jau priimtas, pateikti atitinkamą informaciją.

2. Prašoma informacija pateikiama kuo skubiau ir į ją atsižvelgiama priimant sprendimą dėl tolesnio bylos nagrinėjimo.“

2 OL L 239, 2000, p. 19; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 2 t., p. 9.

8. Kaip nurodyta 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2016/680 dėl fizinių asmenų apsaugos kompetentingoms institucijoms tvarkant asmens duomenis nusikalstamų veikų prevencijos, tyrimo, atskleidimo ar baudžiamojo persekiojimo už jas arba bausmių vykdymo tikslais ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo, ir kuriuo [kuria] panaikinamas Tarybos pamatinis sprendimas 2008/977/TVR[3], 25 konstatuojamojoje dalyje, visos valstybės narės yra Interpolo narės, „todėl tikslinga stiprinti Sąjungos ir Interpolo bendradarbiavimą skatinant veiksmingai keistis asmens duomenimis, kartu užtikrinant, kad automatizuoto asmens duomenų tvarkymo atveju būtų paisoma pagrindinių teisių ir laisvių“.

9. Kaip apibrėžta Direktyvos 2016/680 3 straipsnyje, duomenų tvarkymas – tai „bet kokia automatizuotomis arba neautomatizuotomis priemonėmis su asmens duomenimis ar asmens duomenų rinkiniais atliekama operacija ar operacijų seka, kaip antai rinkimas, įrašymas, rūšiavimas, sisteminimas, saugojimas, adaptavimas ar keitimas, išgava, susipažinimas, naudojimas, atskleidimas persiunčiant, platinant ar kitu būdu sudarant galimybę jais naudotis, taip pat sugretinimas ar sujungimas su kitais duomenimis, apribojimas, ištrynimas arba sunaikinimas.“

10. Pagal Direktyvos 2016/680 4 straipsnio 1 dalį asmens duomenys turi būti, be kita ko, „tvarkomi teisėtai ir sąžiningai“, „renkami konkrečiai nustatytais, aiškiai apibrėžtais ir teisėtais tikslais ir negali būti tvarkomi tokiu būdu, kuris būtų nesuderinamas su tais tikslais“, „tinkami, aktualūs ir ne pernelyg išsamūs tikslų, kuriais jie yra tvarkomi, atžvilgiu“.

11. Pagal tos pačios direktyvos 8 straipsnio 1 dalį „valstybės narės numato, kad duomenų tvarkymas yra teisėtas tik tuo atveju, jeigu jis būtinas, ir tiek, kiek jis būtinas kompetentingai institucijai atlikti užduotį 1 straipsnio 1 dalyje išdėstytais tikslais, ir kad jis turi būti grindžiamas Sąjungos arba valstybės narės teise“.

12. Pagal Direktyvos 2016/680 16 straipsnį duomenų subjektai turi turėti „teisę reikalauti ištaisyti ar ištrinti asmens duomenis ir apriboti jų tvarkymą“.

13. Direktyvos 2016/680 V skyriuje „Asmens duomenų perdavimai trečiosioms valstybėms arba tarptautinėms organizacijoms“ (kurį sudaro 35–40 straipsniai) reglamentuojamos, be kita ko, sąlygos, kuriomis asmens duomenys gali būti perduodami trečiajai valstybei arba tarptautinei organizacijai.

C. Nacionalinė teisė

14. *Strafprozessordnung* (Vokietijos baudžiamojo proceso kodeksas, toliau – StPO) 153a straipsnio 1 dalyje numatyta, kad jeigu už nusikaltimą baudžiama bauda arba minimalia trumpesne kaip vienų metų laisvės atėmimo bausme, *Staatsanwaltschaft* (prokuratūra), gavusi teismo, turinčio jurisdikciją iškelti pagrindinę bylą, ir asmens, kuriam iškelta baudžiamoji byla, sutikimą gali laikinai atsisakyti teisės pareikšti valstybinį kaltinimą, kartu nustatydama šiam asmeniui sąlygas ir įpareigojimus, pavyzdžiui, sumokėti pinigų sumą labdaros organizacijai arba į valstybės iždą, jeigu dėl to išnyktų viešasis interesas kelti bylą ir jeigu tai nėra draudžiama dėl nusikaltimo sunkumo. Jeigu asmuo, kuriam iškelta baudžiamoji byla, laikosi sąlygų ir įpareigojimų, už nagrinėjamą elgesį nebegali būti persekiojama kaip už nusikaltimą.

15. Pagal 2017 m. birželio 1 d. *Gesetz über das Bundeskriminalamt und die Zusammenarbeit des Bundes und der Länder in kriminalpolizeilichen Angelegenheiten* (Įstatymas dėl Federalinio kriminalinės policijos biuro (toliau – BKA)[4] ir federalinės valstybės ir *Länder* bendradarbiavimo kriminalinės policijos bylose) 3 straipsnio 1 dalį BKA yra Vokietijos Federacinės Respublikos bendradarbiavimo su Interpolu nacionalinis centrinis biuras.

3 OL L 119, 2016, p. 89; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 2 t., p. 9. Direktyvos nuostatose esančios išnašos čia nepateiktos.

4 *BGBl.* I p. 1354.

III. Faktinės aplinkybės, nacionalinis procesas ir pateikti prejudiciniai klausimai

16. 2012 m. gavęs Jungtinių Amerikos Valstijų kompetentingų valdžios institucijų prašymą Interpolas, siekdamas atkreipti visų nacionalinių centrinių biurų dėmesį, paskelbė raudonąjį pranešimą dėl Vokietijos piliečio ir gyventojo (toliau – pareiškėjas) buvimo vietos nustatymo, suėmimo arba judėjimo apribojimo ekstradicijos tikslais. Raudonasis pranešimas buvo grindžiamas Jungtinių Amerikos Valstijų valdžios institucijų išduota nutartimi dėl suėmimo dėl, be kita ko, kaltinimų korupcija, pinigų plovimu ir sukčiavimu.

17. Kaip nurodo prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, Miuncheno (Vokietija) prokuratūra jau buvo pradėjusi tyrimą dėl pareiškėjo tų pačių veikų, kurios nurodytos raudonajame pranešime. Ši byla buvo nutraukta 2009 m. po to, kai pareiškėjas sumokėjo tam tikrą pinigų sumą pagal *StPO* 153a straipsnio 1 dalį.

18. 2013 m. susisiekęs su pareiškėju BKA gavo iš Interpolo priedą prie nagrinėjamo raudonojo pranešimo, jame buvo nurodyta, jog BKA nusprendė, kad *ne bis in idem* principas taikytinas kaltinimams, dėl kurių pateiktas minėtas pranešimas. Vokietijos valdžios institucijos taip pat paprašė JAV valdžios institucijų panaikinti raudonąjį pranešimą, bet šis prašymas nebuvo įvykdytas.

19. 2017 m. pareiškėjas pateikė skundą *Verwaltungsgericht Wiesbaden* (Vysbadeno administracinis teismas, Vokietija) Vokietijos Federacinei Respublikai, atstovaujamai BKA. Jis prašė įpareigoti atsakovę imtis būtinų priemonių raudonajam pranešimui pašalinti. Pareiškėjas nurodė negalintis keliauti nė į vieną valstybę, Šengeno susitarimo šalį, nerizikuodamas būti suimtas. Iš tikrųjų dėl raudonojo pranešimo šios valstybės įtraukė jį į ieškomų asmenų sąrašus. Kaip teigia pareiškėjas, tokia situacija prieštarauja KŠSĮ 54 straipsniui ir SESV 21 straipsniui. Be to pareiškėjas tvirtino, kad valstybių narių valdžios institucijų vykdomas jo asmens duomenų, esančių raudonajame pranešime, tolesnis tvarkymas prieštarauja Direktyvos 2016/680 nuostatoms.

20. Tokiomis aplinkybėmis abejodamas, kaip tinkamai aiškinti bylai reikšmingas Sąjungos teisės nuostatas, 2019 m. birželio 27 d. *Verwaltungsgericht Wiesbaden* (Vysbadeno administracinis teismas) nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui tokius prejudicinius klausimus:

„1. Ar Šengeno konvencijos 54 straipsnį, siejamą su Chartijos 50 straipsniu, reikia aiškinti taip, kad draudžiama netgi pradėti baudžiamąjį procesą dėl tos pačios nusikalstamos veikos visose [Šengeno susitarimo] Susitariančiose Šalyse, kai Vokietijos prokuratūra pradėtą baudžiamąjį procesą nutraukia po to, kai įtariamasis įvykdė tam tikrus įpareigojimus, be kita ko, sumokėdamas ir tam tikrą prokuratūros nurodytą pinigų sumą?

2. Ar iš SESV 21 straipsnio 1 dalies išplaukia draudimas valstybėms narėms įgyvendinti trečiųjų valstybių suėmimo prašymus, pateiktus per tarptautinę organizaciją, kaip antai [Interpolą], jei asmuo, kurį prašoma suimti, yra Sąjungos pilietis, o valstybė narė, kurios pilietis jis yra, tarptautinei organizacijai, taigi ir kitoms valstybėms narėms, yra išreiškusi abejonių dėl to, ar suėmimo prašymas suderinamas su *ne bis in idem* principu?

3. Ar pagal SESV 21 straipsnio 1 dalį yra draudžiama netgi pradėti baudžiamąjį procesą ir taikyti suėmimą valstybėse narėse, kurių pilietybės atitinkamas asmuo neturi, jei tai prieštarauja *ne bis in idem* principui?

4. Ar Direktyvos 2016/680 4 straipsnio 1 dalies a punktą ir 8 straipsnio 1 dalį, siejamus su Šengeno konvencijos 54 straipsniu ir Chartijos 50 straipsniu, reikia aiškinti taip, kad valstybės narės privalo priimti teisės normas, užtikrinančias, kad baudžiamojo proceso nutraukimo atveju visose [Šengeno susitarimo] Susitariančiose Šalyse yra draudžiama toliau vykdyti [Interpolo] raudonuosius pranešimus, kurių tikslas – tęsti baudžiamąjį procesą?

5. Ar [Interpolo] duomenų apsaugos lygis yra tinkamas, jei nėra Direktyvos 2016/680 36 straipsnyje numatyto sprendimo dėl tinkamumo ir (arba) Direktyvos 2016/680 37 straipsnyje numatytų tinkamų apsaugos priemonių?

6. Ar trečiųjų valstybių į [Interpolo] raudonąjį pranešimą įrašytus duomenis valstybės narės turi teisę toliau tvarkyti tik tuo atveju, jei trečiosios valstybės raudonajame pranešime platinamas prašymas suimti ir išduoti asmenį nepažeidžia Europos teisės, visų pirma *ne bis in idem* principo?“

21. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas prašė nagrinėti bylą taikant prejudicinio sprendimo priėmimo skubos tvarka procedūrą, numatytą Teisingumo Teismo procedūros reglamento 107 straipsnio 1 dalyje. 2019 m. liepos 12 d. nutartimi Teisingumo Teismas nusprendė netenkinti šio prašymo.

22. 2019 m. rugsėjo 5 d. JAV valdžios institucijų prašymu Interpolas panaikino dėl pareiškėjo paskelbtą raudonąjį pranešimą.

23. 2019 m. lapkričio 11 d. atsakyme į Teisingumo Teismo užklausą dėl tokio įvykio pasekmių šiai bylai prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas informavo Teisingumo Teismą, kad neatsiima prašymo priimti prejudicinį sprendimą. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas paaiškino, kad pareiškėjas prašė pakeisti pagrindinėje byloje pateikto skundo dalyką. Dabar pareiškėjas prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo prašo įpareigoti Vokietijos Federacinę Respubliką imtis visų būtinų priemonių: i) siekiant neleisti Interpolui skelbti jokio naujo raudonojo pranešimo dėl tų pačių veikų, o jeigu taip įvyktų; ii) panaikinti naują raudonąjį pranešimą. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas paaiškina, kad pagal nacionalinę teisę skundo dalyką galima performuluoti kaip susijusį su skundu dėl pripažinimo, tęsiant ankstesnį skundą (vok. *Fortsetzungsfeststellungsklage*). Taigi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas laikosi nuomonės, kad pateikti klausimai tebėra svarbūs jo nagrinėjamam ginčui išspręsti.

24. Rašytines pastabas šioje byloje pateikė pareiškėjas, BKA, Belgijos, Čekijos, Danijos, Vokietijos, Graikijos, Prancūzijos, Kroatijos, Nyderlandų, Lenkijos, Rumunijos ir Jungtinės Karalystės vyriausybės, taip pat Europos Komisija. Pareiškėjas, BKA, Belgijos, Čekijos, Danijos, Vokietijos, Ispanijos, Prancūzijos, Nyderlandų ir Suomijos vyriausybės, taip pat Komisija 2020 m. liepos 14 d. teismo posėdyje pateikė žodines pastabas.

IV. Analizė

25. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės klausia Teisingumo Teismo, ar, jeigu trečiosios valstybės prašymu Interpolas paskelbia raudonąjį pranešimą ir jis susijęs su veikomis, kurioms gali būti taikomas *ne bis in idem* principas, pagal Sąjungos teisę valstybėms narėms draudžiama: i) įgyvendinti šį pranešimą, apribojant ieškomo asmens judėjimo laisvę; ir ii) toliau tvarkyti pranešime esančius jo asmens duomenis.

26. Pirmiausia būtų naudinga trumpai paaiškinti, kas yra raudonasis pranešimas. Pagal IDTT 82 straipsnį raudonieji pranešimai skelbiami tyrimo ir persekiojimo baudžiamosiose bylose įgaliojimus turinčių nacionalinių arba tarptautinių institucijų prašymu, „siekiant nustatyti ieškomo asmens buvimo vietą ir jį sulaikyti, suimti arba apriboti jo judėjimą ekstradicijos, perdavimo ar panašių teisėtų veiksmų tikslais“. IDTT 87 straipsnyje nurodyta, kad jeigu nustatoma asmens, dėl kurio paskelbtas raudonasis pranešimas, buvimo vieta, valstybės, kurioje nustatyta šio asmens buvimo vieta, valdžios institucijos nedelsdamos informuoja prašančiąsias institucijas ir Interpolą apie tai, kad asmens buvimo vieta nustatyta, ir „imasi visų kitų pagal nacionalinę teisę ir taikytinas tarptautines sutartis leidžiamų priemonių, pavyzdžiui, sulaiko ieškomą asmenį arba stebi ar apriboja jo judėjimą“.

27. Vadinasi, Interpolo raudonojo pranešimo paskelbimas paprasčiausiai reiškia Interpolo nario pagalbos prašymą kitiems jo nariams siekiant nustatyti ieškomo asmens buvimo vietą ir, jei įmanoma, apriboti jo judėjimą. Raudonasis pranešimas nereiškia ekstradicijos prašymo ir šio pranešimo paskelbimas nereiškia, kad toks prašymas pateikiamas automatiškai, nes, atsižvelgiant į konkretų atvejį, toks prašymas turi būti suformuluotas atskirai. Vis dėlto aišku, kad raudonasis pranešimas paskelbiamas atsižvelgiant į tai, kad bus vykdoma ekstradicijos arba panaši procedūra.

28. Išsiaiškinus tai ir prieš nagrinėjant šioje byloje kylančius klausimus, susijusius su jos esme, reikia išnagrinėti keletą su procesu susijusių klausimų.

A. Prašymo priimti prejudicinį sprendimą priimtinumas ir neišnykęs poreikis pateikti atsakymą

29. Pirmiausia BKA, Belgijos, Čekijos, Vokietijos, Graikijos, Nyderlandų ir Jungtinės Karalystės vyriausybės išreiškė abejonių dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priimtinumo *ab initio*. Šiuo klausimu jų pateiktus argumentus iš esmės būtų galima suskirstyti į keturias kategorijas: i) nutartyje dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą nėra pakankamai išsamios informacijos apie bylai reikšmingą faktinę padėtį; ii) pagrindinėje byloje nagrinėjama situacija apsiriboja Vokietija ir neturi realaus tarpvalstybinio elemento; iii) prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiame teisme nagrinėjamas skundas yra nepriimtinas ir (arba) bet kuriuo atveju nepagrįstas; iv) šiuo skundu piktnaudžiaujama teisėmis, nes juo siekiama ginčyti kitų valstybių narių, o ne Vokietijos įgaliojimus įgyvendinti raudonąjį pranešimą.

30. Manęs šie prieštaravimai neįtikina.

31. Pirma, nutartis dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą tikrai surašyta labai glaustai. Vis dėlto, atsižvelgus į šalių pateiktas pastabas, iš šios nutarties Teisingumo Teismas gali sužinoti, ko klausia prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas ir kodėl keliami šie klausimai. Taigi Teisingumo Teismas turi naudingam atsakymui pateikti būtiną faktinę ir teisinę informaciją.

32. Antra, pagrindinėje byloje nagrinėjama situacija tikrai nėra išimtinai Vokietijos vidaus situacija. Viena vertus, nors ginčas išties susijęs su Vokietijos piliečiu ir gyventoju, kuris ginčija Vokietijos valdžios institucijų elgesį, šio ginčo priežastis yra nurodomas jo judėjimo laisvės, įtvirtintos SESV 21 straipsnyje, apribojimas Sąjungoje. Teisingumo Teismas nuosekliai konstatuoja, kad nuostatos, kuriomis suteikiamos laisvo judėjimo teisės, įskaitant SESV 21 straipsnį, turi būti aiškinamos plačiai[5]. Tai, kad Sąjungos pilietis (dar) nepasinaudojo savo teisėmis, nereiškia, kad tai yra išimtinai vidaus situacija[6]. Mano nuomone, asmuo, kuris faktiškai ir tikrai siekia pasinaudoti šia laisve, gali remtis SESV 21 straipsniu[7]. Taip neabejotinai yra, kalbant apie pareiškėjo situaciją: jo veikla iki pagrindinės bylos iškėlimo ir jos nagrinėjimo metu, ypač jo keitimasis informacija su BKA ir kelių kitų valstybių narių viešosios valdžios institucijomis aiškiai rodo, kad pareiškėjo ketinimas pasinaudoti šia laisve nėra vien hipotetinis ar kad juo remiamasi kaip priemone[8].

33. Kita vertus, Direktyva 2016/680 taikoma ne vien tarpvalstybinėms situacijoms. Iš tiesų tas pats pasakytina ir apie Chartijos 50 straipsnį, ir apie KŠSĮ 54 straipsnį: abi šios nuostatos akivaizdžiai gali būti taikomos net ir tais atvejais, kai pilietis susiduria su savo valstybės narės valdžios institucijomis.

5 Šiuo klausimu žr. 2004 m. spalio 19 d. Sprendimą *Zhu ir Chen* (C-200/02, EU:C:2004:639, 31 punktas).

6 Su papildomomis nuorodomis žr. ne taip seniai pateiktą generalinio advokato G. Hogan išvadą byloje *Generalstaatsanwaltschaft Berlin* (C-398/19, EU:C:2020:748, 73–76 punktai).

7 Šiuo klausimu žr. 1991 m. vasario 26 d. Sprendimą *Antonissen* (C-292/89, EU:C:1991:80, 8–14 punktai) ir 2017 m. rugsėjo 6 d. Nutartį *Peter Schotthöfer & Florian Steiner* (C-473/15, EU:C:2017:633, 19–21 punktai).

8 Pavyzdžiui, priešingai nei byloje, kurioje buvo priimtas 1997 m. gegužės 29 d. Sprendimas *Kremzow* (C-299/95, EU:C:1997:254, 16 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

34. Trečia, Teisingumo Teismas neturi vertinti, ar pagrindinėje byloje pareikštas skundas yra priimtinas, juo labiau ar jis pagrįstas. Pagal suformuotą jurisprudenciją nacionalinio teismo pateiktiems klausimams dėl Sąjungos teisės aiškinimo, atsižvelgiant į jo paties nurodytas faktines aplinkybes ir teisinius pagrindus, kurių tikslumo Teisingumo Teismas neprivalo tikrinti, taikoma svarbos prezumpcija [9]. To negali paneigti vien tai, kad viena iš pagrindinės bylos šalių ginčija tam tikrus faktus, kurių tikslumo Teisingumo Teismas neprivalo tikrinti ir nuo kurių priklauso to ginčo dalyko apibrėžimas [10]. Be to, tokios prezumpcijos nepaneigia galimybė, kad pareiškėjas galiausiai gali pralaimėti nacionaliniame teisme nagrinėjamą pagrindinę bylą, visų pirma jeigu Teisingumo Teismas patvirtintų tam tikrą nagrinėjamos Sąjungos teisės aiškinimą. Jeigu skundą būtų atsisakyta pripažinti priimtinu dėl galimai neigiamo atsakymo dėl bylos esmės, tai tikrai reikštų vežimo pastatymą prieš arklį.

35. Galiausiai reikėtų pažymėti, kad pagrindinė byla iškelta Vokietijos valdžios institucijoms, kurios yra atsakovės prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiame teisme, ir natūralu, kad bet koks minėto teismo sprendimas šioje byloje sukels teisines pasekmes tik šioms institucijoms. Tai, kad siekdamas padėti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui Teisingumo Teismas turės paaiškinti iš nagrinėjamų Sąjungos nuostatų ir kitoms valstybėms narėms nei Vokietija kylančius įpareigojimus, negali leisti suabejoti prašymo priimti prejudicinį sprendimą priimtinumu. Teisingumo Teismas tikrai yra atsisakęs priimti prejudicinį sprendimą dirbtinai sukurptose bylose, iškeltose tik tam, kad Teisingumo Teismas priimtų sprendimą dėl kitoms valstybėms narėms nei prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo valstybė narė iš Sąjungos teisės kylančių įpareigojimų [11]. Vis dėlto šioje byloje nėra jokios informacijos, kuri rodytų, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiame teisme nagrinėjamas ginčas yra sukurtas dirbtinai, siekiant paskatinti Teisingumo Teismą pareikšti savo poziciją dėl tam tikrų aiškinimo problemų, kurios iš tikrųjų nėra grindžiamos jokiu objektyviu reikalavimu, susijusiu su šio ginčo išsprendimu. Be to, tai, kad Teisingumo Teismo atsakymas dėl vienos valstybės narės teisių ar pareigų turės (horizontalų) poveikį kitoms valstybėms narėms, paprasčiausiai būdinga klausimams, susijusiems su laisvu judėjimu valstybėse narėse ir jų tarpusavio pripažinimo elementais.

36. Antra, BKA, Belgijos, Čekijos, Vokietijos, Ispanijos, Suomijos ir Jungtinės Karalystės vyriausybės taip pat teigia, kad pateikti prejudiciniai klausimai dabar jau tapo hipotetiniai. Jos tvirtina, jog dėl to, kad 2019 m. rugsėjo mėn. Interpolas panaikino pagrindinėje byloje nagrinėjamą raudonąjį pranešimą, atsakymas į pateiktus klausimus nebėra būtinas prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui, kad jis galėtų išspręsti savo nagrinėjamą bylą.

37. Vis dėlto, kaip minėta šios išvados 23 punkte, paklaustas Teisingumo Teismo šiuo konkrečiu klausimu, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas paaiškino, kad pagal nacionalinę teisę pareiškėjui leidžiama pakeisti savo reikalavimus ir kad iš tiesų jis pasinaudojo šia teise. Taigi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiame teisme pareikštas skundas iki šiol (vis dar) nagrinėjamas ir, kaip nurodė minėtas teismas, jo baigtis (vis dar) priklauso nuo Sąjungos teisės nuostatų, kurios yra pateiktų prejudicinių klausimų dalykas, išaiškinimo.

38. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas taip pat nurodė, ir nei BKA, nei jokia kita pastabas pateikusi šalis to neginčijo, kad nagrinėjamas raudonasis pranešimas gali būti bet kada iš naujo paskelbtas Interpolo sistemoje, gavus dar vieną kompetentingų JAV valdžios institucijų prašymą.

39. Atsižvelgdamas į tai, kas nurodyta pirma, ir į prašymams priimti prejudicinį sprendimą taikomą svarbos prezumpciją, laikausi nuomonės, kad šis prašymas priimti prejudicinį sprendimą nėra netekęs dalyko, nors raudonasis pranešimas ir yra panaikintas.

9 Šiuo klausimu žr. 2020 m. kovo 26 d. Sprendimą *Miasto Łowicz ir Prokurator Generalny zastępowany przez Prokuraturę Krajową (Teisėjų drausmės tvarka)* (C-558/18 ir C-563/18, EU:C:2020:234, 43 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

10 Žr., be kita ko, 2019 m. spalio 24 d. Sprendimą *État belge* (C-35/19, EU:C:2019:894, 29 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

11 Žr. 1980 m. kovo 11 d. Sprendimą *Foglia (I)* (104/79, EU:C:1980:73) ir 1981 m. gruodžio 16 d. Sprendimą *Foglia (II)* (244/80, EU:C:1981:302).

B. Dėl esmės

40. Šios išvados struktūra yra tokia, kaip nurodyta toliau. Pirmiausia nagrinėsiu pirmąjį, antrąjį ir trečiąjį klausimus, kurie visi susiję su *ne bis in idem* principo taikytinumu šioje byloje, ir jeigu jis būtų taikytinas, su kitoms valstybėms narėms kylančiomis pasekmėmis, susijusiomis su jų galimybe įgyvendinti Interpolo paskelbtą raudonąjį pranešimą (1). Tada nagrinėsiu ketvirtąjį, penktąjį ir šeštąjį klausimus, kuriais siekiama sužinoti, kokių pasekmių kyla dėl *ne bis in idem* principo taikytinumo raudonajame pranešime esančių ieškomo asmens asmeninių duomenų tvarkymui. Vis dėlto nagrinėsiu tik ketvirtajame ir šeštajame klausimuose iškeltus aspektus (2), nes manau, kad penktasis klausimas yra nepriimtinas (3).

1. Pirmasis, antrasis ir trečiasis klausimai

41. Pirmuoju, antruoju ir trečiuoju klausimais, kuriuos būtų geriausia nagrinėti kartu, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia sužinoti, ar pagal KŠSĮ 54 straipsnį, siejamą su Chartijos 50 straipsniu ir SESV 21 straipsnio 1 dalimi, valstybėms narėms draudžiama įgyvendinti trečiosios valstybės prašymu Interpolo paskelbtą raudonąjį pranešimą, taip apribojant Sąjungos piliečio judėjimo laisvę, jeigu kita valstybė narė pranešė Interpolui (taigi, kartu ir kitiems Interpolo nariams), kad šis pranešimas susijęs su veikomis, kurioms gali būti taikomas *ne bis in idem* principas.

42. Siekiant atsakyti į šį klausimą, pirmiausia reikia išnagrinėti, ar dėl tokios priemonės, kurios ėmėsi Miuncheno prokuratūra, gavusi kompetentingo teismo pritarimą dėl pareiškėjo 2009 m., galėtų būti *per se* taikomas *ne bis in idem* principas (a). Toliau, jeigu *ne bis in idem* principas tikrai būtų pagrįstai taikomas, nagrinėsiu, ar remiantis šiuo principu gali būti uždrausta ekstradicija į trečiąją valstybę, taip neleidžiant imtis ribojamųjų priemonių, kurios yra naudojamos šiuo tikslu (b). Tada nagrinėsiu faktinę šios bylos situaciją, pagal kurią atrodytų, kad *ne bis in idem* principo taikymas konkrečiam atvejui dar nėra nustatytas (c ir d).

a) „Ne bis in idem“ principo taikytinumas baudžiamosios bylos nutraukimui ne teismo sprendimu

43. Iš pradžių reikėtų išsiaiškinti, ar dėl tokios priemonės, kurios 2009 m. dėl pareiškėjo ėmėsi prokuratūra, apskritai galėtų būti taikomas *ne bis in idem* principas. KŠSĮ 54 straipsnio taikytinumas priklauso nuo to, ar „teismo procesas vienoje Susitariančiojoje Šalyje yra galutinai baigtas“, nes tada kitose valstybėse narėse jau nebebūtų įmanoma persekioti už tą patį nusikaltimą.

44. Mano nuomone, sprendimas, kuriuo prokuroras, gavęs kompetentingo teismo pritarimą, galutinai nutraukia baudžiamąją bylą, ir, jeigu kaltinamasis įvykdo tam tikras sąlygas, pagal nacionalinę teisę nebėra galimas joks tolesnis baudžiamasis persekiojimas, patenka į KŠSĮ 54 straipsnio taikymo sritį. Šiuo klausimu jau yra suformuota nuosekli jurisprudencija.

45. Sprendime *Gözütok ir Brügge* Teisingumo Teismas nagrinėjo tokį klausimą ir konstatavo, kad KŠSĮ 54 straipsnyje įtvirtintas *ne bis in idem* principas „yra taikomas ir tokioms baudžiamojo persekiojimo nutraukimo procedūroms, kokios nagrinėjamos pagrindinėse bylose, kuriomis valstybės narės prokuratūra nedalyvaujant teismui nutraukia toje valstybėje pradėtą baudžiamąjį procesą po to, kai asmuo, prieš kurį pradėtas baudžiamasis persekiojimas, įvykdo tam tikras pareigas, pavyzdžiui, sumoka tam tikrą prokuratūros nustatytą pinigų sumą“ [12].

12 2003 m. vasario 11 d. sprendimas (C-187/01 ir C-385/01, EU:C:2003:87, 48 punktas).

46. Tokios išvados buvo patvirtintos ir paaiškintos paskesnėje jurisprudencijoje, susijusioje su KŠSĮ 54 straipsniu. Sprendime *M* Teisingumo Teismas pažymėjo, jog tam, kad būtų taikomas *ne bis in idem* principas, pirma, turi būti *galutinai užkirstas kelias* tęsti baudžiamąją bylą [13]. Sprendime *Spasic* Teisingumo Teismas pabrėžė, jog svarbu tai, kad būtų įvykdyta „vykdymo sąlyga“, pagal kurią, jeigu yra paskirta bausmė, ji turi būti „jau įvykdyta, faktiškai vykdoma arba nebegali būti vykdoma“, siekiant išvengti Sąjungos valstybėje narėje galutiniu nuosprendžiu nuteistų asmenų nebaudžiamumo [14].

47. Vis dėlto Sprendime *Miraglia* Teisingumo Teismas konstatavo, kad KŠSĮ 54 straipsnis netaikomas valstybės narės teisminių institucijų sprendimui užbaigti bylą, *priimtam nenagrinėjus bylos iš esmės* po to, kai prokuratūra nusprendė nekelti baudžiamosios bylos, remdamasi vien tuo, kad kitoje valstybėje narėje to paties kaltinamojo asmens atžvilgiu ir už tas pačias veikas pradėtas baudžiamasis persekiojimas [15]. Sprendime *Turanský* Teisingumo Teismas taip pat konstatavo, kad KŠSĮ 54 straipsnis negali būti taikomas *policijos pareigūno* sprendimui, kuriuo šis pareigūnas, baigus nagrinėti bylą iš esmės ir prieš pareiškiant kaltinimus nusikaltimo padarymu įtariamam asmeniui, nurodė sustabdyti vykdomą baudžiamąjį persekiojimą, kai šiuo sprendimu sustabdyti persekiojimą pagal nacionalinę teisę nėra galutinai pareiškiami kaltinimai, todėl jis *neužkerta kelio naujam baudžiamajam persekiojimui* šioje valstybėje dėl tų pačių veikų [16].

48. Sprendime *Kossowski* Teisingumo Teismas išaiškino, kad prokuratūros nutarimas nutraukti baudžiamąjį persekiojimą ir galutinai baigti ikiteisminio tyrimo procedūrą (esant galimybei atnaujinti tyrimą arba panaikinti nutarimą) dėl asmens, nepaskyrus bausmės, negali būti laikomas galutiniu sprendimu, kai iš šio nutarimo motyvų matyti, kad ši procedūra baigta *neatlikus išsamaus tyrimo* [17].

49. Apibendrinant darytina išvada, kad, viena vertus, galutiniai sprendimai dėl nusikaltimo (dėl nusikaltimą sudarančių požymių buvimo ar nebuvimo arba kiti tam tikrų rūšių sprendimai, kuriuose tai nekonstatuojama, bet kuriais byla faktiškai išsprendžiama) yra tokie, kuriais pagal nacionalinę teisę užkertamas kelias bet kokiam paskesniam baudžiamajam persekiojimui už tą pačią veiką toje pačioje valstybėje narėje, taigi, ir kitose valstybėse narėse. Kita vertus, yra ir kitų būdų nutraukti baudžiamąją bylą arba jos neiškelti, paprastai tai nacionaliniu lygmeniu daro policijos institucijos, ir tada tokių pasekmių nekyla. Ši skiriamoji riba yra gana aiški, bet ją sunku išsamiai nubrėžti dėl valstybėse narėse taikomų skirtingų taisyklių ir procedūrų: kad būtų pagrįstai taikomas *ne bis in idem* principas, turi būti galutinis valstybės narės pareiškimas, kuriuo formaliai apibrėžiama *idem* aprėptis, kad būtų užkertamas kelias *ne bis*. Kalbant metaforiškai, jei ši erdvė paliekama tuščia, niekas netrukdo kitoms valstybėms narėms pačioms atlikti tyrimą ir vykdyti baudžiamąjį persekiojimą.

50. Taigi į prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo pirmąjį klausimą iš tikrųjų reikėtų atsakyti teigiamai: vertinant abstrakčiai, prokuroro sprendimas, kuriuo byla įvertinama iš esmės, ir, jeigu yra gautas kompetentingo teismo pritarimas galutinai nutraukti baudžiamąją bylą, kai kaltinamasis įvykdo tam tikras sąlygas, patenka į KŠSĮ 54 straipsnio taikymo sritį.

51. Vis dėlto ta aplinkybė, kad tokio pobūdžio nacionalinis sprendimas patenka į KŠSĮ 54 straipsnio taikymo sritį ir jis galimai prilygsta *teismo procesui, kuris vienoje Susitariančiojoje Šalyje yra galutinai baigtas*, yra šiek tiek nutolusi nuo galimų pasekmių, apie kurias prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas klausia antrajame ir trečiajame klausimuose. Visų pirma atrodo, kad trūksta kito logiško žingsnio, kuris yra būtinas, kad pagal SESV 21 straipsnį kiltų bet kuris klausimas: galutinio,

13 2014 m. birželio 5 d. sprendimas (C-398/12, EU:C:2014:1057, 31 punktas).

14 2014 m. gegužės 27 d. sprendimas (C-129/14 PPU, EU:C:2014:586, 63 ir 64 punktai).

15 2005 m. kovo 10 d. sprendimas (C-469/03, EU:C:2005:156, 34 ir 35 punktai).

16 2008 m. gruodžio 22 d. sprendimas (C-491/07, EU:C:2008:768, 40 ir 45 punktai).

17 2016 m. birželio 29 d. sprendimas (C-486/14, EU:C:2016:483, 54 punktas).

pripažinto kitos valstybės narės atitinkamos institucijos konstatavimo, kuriuo patvirtinamas nagrinėjamų veikų tapatumas (*idem*) ir šios aplinkybės nulemto *ne bis* taikymo toms pačioms veikoms visoje Sąjungoje, ir tai potencialiai galėtų turėti tam tikrą poveikį trečiųjų valstybių prašymams dėl ekstradicijos.

52. Vis dėlto atsižvelgdamas į šalių argumentus ir per teismo posėdį jais remiantis išsiplėtojusią diskusiją kurį laiką remsiuosi faktinėmis ir teisinėmis prielaidomis, kuriomis grindžiamas antrasis ir trečiasis prejudiciniai klausimai. Visų pirma, atsakant į trečiąjį klausimą, ar pagal SESV 21 straipsnio 1 dalį būtų draudžiamas ne tik bet koks paskesnis baudžiamasis persekiojimas kitose valstybėse narėse, bet ir laikinas sulaikymas kitose valstybėse narėse, atsižvelgiant į galimą būsimą ekstradiciją į trečiąją valstybę, jeigu nagrinėjamoje byloje būtų taikomas KŠSĮ 54 straipsnis?

53. Mano nuomone, taip, būtų.

b) „Ne bis in idem“ principas kaip kelio užkirtimas ekstradicijai (arba suėmimui atsižvelgiant į ekstradiciją)

54. Tarp *ne bis in idem* principo ir SESV 21 straipsnyje įtvirtintos asmenų teisės į laisvą judėjimą yra aiškus ryšys. Teisingumo Teismas nuosekliai konstatuoja, kad „[KŠSĮ] 54 straipsniu siekiama užkirsti kelią asmens, *kuris įgyvendina savo teisę į laisvą judėjimą*, persekiojimui už tas pačias veikas kelių Susitariančiųjų Valstybių teritorijoje <…>. Jis užtikrina asmenų, kurių teismo procesas yra galutinai baigtas, vidinę ramybę. *Šie asmenys turi galėti judėti laisvai*, nebijodami, kad už tas pačias veikas kitoje Susitariančiojoje Valstybėje jų atžvilgiu bus pradėtas naujas baudžiamasis procesas“ [18].

55. Man atrodo, kad tokie teiginiai galimiems trečiųjų valstybių ekstradicijos prašymams taikomi labai paprastai. Čia turi būti vadovaujamasi vienos visumos logika. Sprendimas, kuriuo vienoje valstybėje narėje nebeleidžiamas bet koks baudžiamasis persekiojimas už tą pačią veiką, privalo sukelti tas pačias pasekmes ir kitur, toje pat laisvės, saugumo ir teisingumo erdvėje, taip, kaip jis sukeltų šias pasekmes toje pačioje vidaus teisės sistemoje.

56. Be to, jeigu tokia erdvė yra viduje, turi kilti ir išorinės pasekmės. Vadinasi, valstybė narė negali suimti, laikinai sulaikyti arba imtis bet kurios kitos priemonės, kuria apribojama asmens, dėl kurio Interpolas paskelbė raudonąjį pranešimą, judėjimo laisvė, jeigu yra formaliai išsiaiškinta, kad teismo procesas dėl šio asmens už tas pačias veikas kitoje valstybėje narėje yra galutinai baigtas. Kiekviena tokia priemonė prieštarautų KŠSĮ 54 straipsniui, reikšmingai apribodama SESV 21 straipsniu suteiktą teisę. Viena teisinė erdvė reiškia vieną teisinę erdvę ir viduje, ir išorėje.

57. Vis dėlto kai kurios pastabas šioje byloje pateikusios vyriausybės nepritaria tokiai išvadai, pateikdamos tris prieštaravimus dėl tokio teiginio. Pirma, jos mano, kad tokia išvada grindžiama pernelyg plačiu KŠSĮ 54 straipsnio aiškinimu. Jų nuomone, šios nuostatos taikymo sritis siauresnė ir apima tik pačios valstybės narės vykdomą baudžiamąjį persekiojimą, bet ne suėmimą laukiant ekstradicijos, dėl kurio tampa įmanomas paskesnis baudžiamasis persekiojimas trečiojoje šalyje (1). Jos taip pat teigia, kad toks aiškinimas reikštų eksteritorialų Šengeno susitarimo taikymą (2) ir dėl to tai kirstųsi su valstybių narių ir Sąjungos įsipareigojimais pagal tarptautinę teisę, prisiimtais pagal dvišalius susitarimus dėl ekstradicijos, visų pirma sudarytus su Jungtinėmis Amerikos Valstijomis (3).

58. Toliau išnagrinėsiu šiuos argumentus iš eilės.

18 Žr. 2006 m. rugsėjo 28 d. Sprendimą *Gasparini ir kt.* (C-467/04, EU:C:2006:610, 27 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija). Išskirta mano.

1) „Baudžiamojo persekiojimo“ sąvoka

59. Pirma, kai kurios pastabas pateikusios vyriausybės tvirtina, kad pagal *ne bis in idem* principą draudžiamas asmens „*baudžiamasis persekiojimas*“, bet pagal jį nedraudžiama asmeniui taikyti tokių priemonių, kurios nurodytos nutartyje dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą. Jų nuomone, tokias priemones reikėtų laikyti ne „baudžiamuoju persekiojimu“, o „apsauginėmis priemonėmis“, kuriomis siekiama padėti kitai valstybei, kurioje bus vykdomas baudžiamasis persekiojimas.

60. Man toks KŠSĮ 54 straipsnio aiškinimas atrodo pernelyg formalus. Neįžvelgiu jokio su tekstu, kontekstu ar tikslu susijusio elemento, kuris patvirtintų požiūrį, kad „baudžiamojo persekiojimo“ sąvoka apima tik baudžiamąsias procedūras, kurios „nuo pradžios iki pabaigos“ vykdomos toje pat valstybėje narėje, ir kad visas jas turi vykdyti ši valstybė.

61. Pagal KŠSĮ 54 straipsnio formuluotę nereikalaujama, kad paskesnį baudžiamąjį persekiojimą, kuriam yra užkirstas kelias, vykdytų *kita* Susitariančioji Šalis. Pagal šią nuostatą neleidžiamas joks baudžiamasis persekiojimas *kitoje Susitariančiojoje Šalyje*, taip tekste nustatant bet kokio teritorinio dalyvavimo toje valstybėje narėje kitų valstybių vardu vykdomo baudžiamojo persekiojimo veiksmuose draudimą.

62. Taip pat nekyla abejonių, jog tokios priemonės, kaip suėmimas ar laikinas sulaikymas, be to, kad jos turi atitikti (*prima facie*) vadinamuosius „*Engel*“ kriterijus[19] tam, kad būtų laikomos „baudžiamojo pobūdžio“ priemonėmis, sudaro sąlygas vykdyti ieškomo asmens baudžiamąjį persekiojimą trečiojoje valstybėje. Kitaip tariant, šios priemonės priskiriamos *sekai* veiksmų, kurių galimai imamasi skirtingose valstybėse ir kuriais ieškomam asmeniui taikomas teisinis procesas dėl kaltinimų padarius nusikaltimą.

63. Raudonąjį pranešimą vykdanti Sąjungos valstybė narė veikia kaip baudžiamąjį persekiojimą vykdančios valstybės *longa manus*. Ši valstybė narė faktiškai veikia už kitos valstybės narės prokuratūrą ir jos vardu, sudarydama galimybę vykdyti ieškomo asmens baudžiamąjį persekiojimą, atiduodama jį trečiosios valstybės (baudžiamojo persekiojimo institucijų) žinion. Tokiomis aplinkybėmis teiginys, kad toks veiksmas nėra trečiosios valstybės (paprastai jau vykdomo) baudžiamojo persekiojimo dalis, prilygtų tvirtinimui (atsiprašau už šią niūrią, bet vis dėlto reikšmingą materialinės baudžiamosios teisės analogiją), kad asmens surišimas ir perdavimas trečiajam asmeniui nudurti yra ne nužudymas (arba veiksmas, kuriuo padedama nužudyti arba bendrais veiksmais prisidedama prie nužudymo), o tik „apsauginė priemonė“, kuria siekiama padėti kitam, peilį turinčiam asmeniui.

64. Kalbant apie tikslus, pažymėtina: kadangi KŠSĮ 54 straipsniu siekiama, be kita ko, apsaugoti Sąjungos piliečių judėjimo laisvę[20], bet kokį kitą aiškinimą būtų sunku suderinti su šiuo tikslu ir pagrindinių teisių kontekstu, į kurį atsižvelgiant ši nuostata veikia kartu su Chartijos 50 straipsniu. Nors asmuo, kuriam taikomas suėmimas arba sulaikymas siekiant ekstradicijos, ir turi teisę į *ne bis in idem* principo taikymą, pasitelkiant paties Teisingumo Teismo vartojamas sąvokas, jam nėra „užtikrinama vidinė ramybė“ arba jis neturi „galimybės laisvai judėti“ Sąjungoje.

19 1976 m. birželio 8 d. Europos Žmogaus Teisių Teismo (toliau – EŽTT) sprendimas *Engel ir kt. prieš Nyderlandus* (CE:ECHR:1976:0608JUD000510071, 80–82 punktai). Pagal suformuotą EŽTT jurisprudenciją nustatant, ar buvo pareikštas „baudžiamasis kaltinimas“, kaip tai suprantama pagal EŽTT Protokolo Nr. 7 4 straipsnį („Teisė nebūti dukart teisiamam ar nubaustam už tą patį nusikaltimą“), turi būti remiamasi „Engel kriterijais“. Žr., be kita ko, 2009 m. vasario 10 d. Sprendimą *Sergey Zolotukhin prieš Rusiją* (CE:ECHR:2009:0210JUD001493903, 53 punktas) ir 2016 m. lapkričio 15 d. Sprendimą *A ir B prieš Norvegiją* (CE:ECHR:2016:1115JUD002413011, 105–107 punktai).

20 Žr. šios išvados 54 punktą.

65. Tai parodo ir Teisingumo Teismo pateikiamas Chartijos 50 straipsnyje įtvirtinto minėto principo aiškinimas. Dėl šios nuostatos Teisingumo Teismas nuosekliai konstatuoja, kad „pagal *ne bis in idem* principą draudžiama *tiek* kartu *vykdyti persekiojimą*, *tiek* taikyti baudžiamojo pobūdžio *sankcijas*, kaip tai suprantama pagal šį straipsnį, už tą pačią to paties asmens veiką“ [21]. Vadinasi, jau vien procesinių veiksmų, susijusių su asmens baudžiamuoju persekiojimu, atlikimas pagal KŠSĮ 54 straipsnį taip pat yra draudžiamas.

2) Taikymas „už Šengeno ribų“

66. Antra, kai kurios vyriausybės teigia, kad KŠSĮ 54 straipsnis taikomas tik „Šengeno viduje“ ir juo nereglamentuojamos situacijos, kai asmuo buvo arba gali būti teisiamas trečiojoje valstybėje. Kitaip tariant, KŠSĮ 54 straipsnis būtų privalomas Susitariančiosioms Šalims tik esant jų tarpusavio santykiams, bet ne jų santykiams su trečiosiomis valstybėmis (kurie reglamentuojami nacionalinės ir tarptautinės teisės). Tokią poziciją papildomai patvirtintų tai, kad Europos Sąjungos ir Jungtinių Amerikos Valstijų susitarime dėl ekstradicijos [22] tais atvejais, kai yra taikytinas *ne bis in idem* principas, nenumatyta absoliutaus atsisakymo pagrindo. Nesant jokios aiškios nuostatos šiuo klausimu, jis priklauso valstybių narių kompetencijai, todėl jos turėtų turėti galimybę laisvai reglamentuoti šį klausimą kaip tinkamos, visų pirma dvišaliais susitarimais.

67. Esu linkęs pritarti kai kuriems pavieniams tokių argumentų teiginiams. Vis dėlto neabejotinai nepritariu jų deriniui ir jais remiantis padaryta išvada.

68. Pirmiausia neabejotina tiesa yra tai, kad Šengeno susitarimas netaikomas trečiosioms šalims. Tačiau jis tikrai taikomas tam, į ką jo Susitariančiosios Šalys gali būti įtrauktos savo pačių teritorijoje trečiųjų valstybių vardu. Likę argumentai iš esmės sutampa su išdėstytaisiais pirmesnėje šios išvados dalyje: nebūti persekiojamam du kartus *kitoje valstybėje narėje* yra platesnė sąvoka nei persekiojimas *toje* valstybėje narėje ir *tos* valstybės narės. Tiek pagal tekstą, tiek pagal sistemą ir logiką tai apima veiksmus, leidžiančius trečiajai šaliai vykdyti baudžiamąjį persekiojimą Susitariančiojoje Valstybėje.

69. Tokią išvadą papildomai patvirtina minėtos nuostatos aiškinimas atsižvelgiant į Chartiją. Jos 50 straipsnyje *ne bis in idem* principas iškeliamas iki pagrindinės teisės lygio, numatant, kad „*niekas* negali būti antrą kartą teisiamas ar baudžiamas už nusikalstamą veiką, dėl kurios Sąjungoje jis jau buvo galutinai išteisintas ar pripažintas kaltu pagal įstatymą“ [23]. Iš esmės „niekas“ ir turi reikšti „niekas“, be jokių teritorinių apribojimų, o ne „niekas, išskyrus asmenis, kurių baudžiamasis persekiojimas vykdomas už Sąjungos ribų“.

70. Galiausiai būtų gana keista Chartijos 50 straipsnį aiškinti taip, kad šios pagrindinės teisės svarba ir aprėptis valstybių narių valdžios institucijoms pasibaigtų prie Sąjungos išorės sienos. Tai ne tik keltų pavojų veiksmingai pagrindinių teisių apsaugai, nes taip būtų skatinamas vengimas. Toks aiškinimas taip pat būtų nelogiškas, atsižvelgiant į valstybių narių suverenumą ir jų *ius puniendi*: jeigu *ne bis in idem* principo pakanka neleisti valstybei narei tiesiogiai naudotis savo kompetencija baudžiamosios teisės srityje (t. y. pačioms vykdyti asmens baudžiamąjį persekiojimą), kaip jo galėtų nepakakti neleisti tai pačiai valstybei narei imtis veiksmų remiantis trečiosios valstybės kompetencija baudžiamosios teisės srityje? Kodėl trečiųjų valstybių *ius puniendi* turėtų būti saugoma labiau nei valstybių narių *ius puniendi*?

21 Pavyzdžiui, žr. 2018 m. kovo 20 d. Sprendimą *Menci* (C-524/15, EU:C:2018:197, 25 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija). Išskirta mano.

22 2003 m. birželio 25 d. Susitarimas tarp Europos Sąjungos ir Jungtinių Amerikos Valstijų dėl ekstradicijos (OL L 181, 2003, p. 27; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 6 t., p. 161) (toliau – ES ir JAV susitarimas). Šis susitarimas netaikytinas nagrinėjamai bylai.

23 Išskirta mano.

71. Šiuo klausimu reikėtų priminti, jog sprendimuose *Petruhhin*[24] ir *Pisciotti*[25] Teisingumo Teismas konstatavo, kad Sąjungos piliečio, dėl kurio trečioji valstybė yra pateikusi ekstradicijos prašymus ir kuris pasinaudojo teise laisvai judėti Sąjungoje, situacija patenka į SESV 21 straipsnio, taigi, ir į Sąjungos teisės taikymo sritį Chartijos 51 straipsnio 1 dalies tikslais. Ta pati logika turi būti taikoma ir dėl Sąjungos piliečio, kuris faktiškai ir *tikrai* siekia pasinaudoti šia laisve[26]. Taigi, jeigu dėl kliūties pareiškėjo judėjimo laisvei jo situacija patenka į Chartijos taikymo sritį, šiai situacijai taip pat privalo būti taikoma jos 50 straipsnyje įtvirtinta teisė.

72. Visų pirma pareiškėjo, kuris negali judėti iš Vokietijos į kitas Sąjungos valstybes nares dėl rizikos būti suimtas ir galbūt vėliau išduotas į trečiąją valstybę, situacija yra panaši į situaciją, kurią Teisingumo Teismas jau nagrinėjo Sprendime *Schottöfer*[27]. Toje byloje ekstradicija į trečiąją valstybę (Jungtinius Arabų Emyratus) nebuvo įmanoma, nes nagrinėjamam asmeniui grėsė mirties bausmė. Šioje byloje nagrinėjamu atveju suėmimas ar panaši priemonė, siekiant vėliau išduoti į trečiąją valstybę (Jungtines Amerikos Valstijas), tikriausiai neturėtų būti leidžiamas dėl *ne bis in idem* principo.

73. Galiausiai dar tik norėčiau pridurti, kad Chartijos 50 straipsnis nėra vienintelė tokiai bylai, kaip ši, reikšminga Chartijos nuostata. Siauras KŠSĮ 54 straipsnio aiškinimas galėtų kelti problemų, be kita ko, tiek pagal Chartijos 6 straipsnį (laisvė ir saugumas), tiek pagal jos 45 straipsnį (judėjimo laisvė). Nors prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nepaminėjo šių nuostatų, šioje byloje jos atrodo vienodai svarbios. Mano nuomone, nėra akivaizdu, kad šiose nuostatose įtvirtintų teisių ribojimas dėl ribojamųjų priemonių, taikomų siekiant įgyvendinti raudonąjį pranešimą, gali būti laikomas atitinkančiu Chartijos 52 straipsnio 1 dalies reikalavimus, jeigu atitinkamas asmuo, pavyzdžiui, jau yra išteisintas dėl tam tikrų baudžiamųjų kaltinimų arba visiškai atliko jam paskirtą bausmę.

3) Sąjungos ir valstybių narių dvišaliai įsipareigojimai pagal tarptautinę teisę

74. Trečia, pripažįstu, kad kai kurių įstojusių į bylą šalių pateiktas argumentas, grindžiamas tuo, kad *ne bis in idem* principas nėra absoliutus atsisakymo pagrindas pagal ES ir JAV susitarimą, bent iš pirmo žvilgsnio turi tam tikrą svorį. Nėra nepagrįsta teigti, kad jeigu Sąjungos teisės aktų leidėjas būtų ketinęs numatyti, kad *ne bis in idem* principas taikomas „už Šengeno ribų“, į susitarimą galbūt būtų reikėję įtraukti *ad hoc* atsisakymo pagrindą.

75. Vis dėlto, išanalizavus atidžiau, šis argumentas tikrai nėra lemiamas. Pirma, ir taip aišku, kad konkrečios nuostatos nebuvimo šiuo klausimu priežastys gali būti įvairios, įskaitant JAV valdžios institucijų nenorą sutikti su ja[28]. Dar svarbiau, reikia atkreipti dėmesį į ES ir JAV susitarimo 17 straipsnio 2 dalį, pagal kurią „prašomoji ir prašančioji valstybės viena su kita konsultuojasi tais atvejais, kai prašomąją valstybę saistantys konstituciniai principai arba galutiniai teismo sprendimai gali būti kliūtis jos pareigos išduoti vykdymui ir klausimo sprendimas nėra numatytas nei šiame Susitarime, nei taikytinoje dvišalėje sutartyje“.

24 2016 m. rugsėjo 6 d. Sprendimas *Petruhhin* (C-182/15, EU:C:2016:630).

25 2018 m. balandžio 10 d. Sprendimas *Pisciotti* (C-191/16, EU:C:2018:222).

26 Žr. šios išvados 32 punktą.

27 Žr. 2017 m. rugsėjo 6 d. Nutartį *Peter Schotthöfer & Florian Steiner* (C-473/15, EU:C:2017:633).

28 Šiomis aplinkybėmis reikia pažymėti, kad, remiantis vienu iš susitarimų, pridėtų prie Jungtinių Amerikos Valstijų 1992 m. Tarptautinės pilietinių ir politinių teisių konvencijos ratifikavimo dokumentų, *ne bis in idem* principas, regis, suprantamas gana siaurai: „the United States understands the prohibition upon double jeopardy in paragraph 7 [of Article 14] to apply only when the judgment of acquittal has been rendered by a court of the same governmental unit, whether the Federal Government or a constituent unit, as is seeking a new trial for the same cause“. („Jungtinių Amerikos Valstijų supratimu, [14 straipsnio] 7 dalyje numatytas *ne bis in idem* principas taikomas tik tuo atveju, jeigu to paties valstybinio vieneto teismas yra priėmęs apkaltinamąjį arba išteisinamąjį nuosprendį, nesvarbu, ar tai būtų federalinė vyriausybė, ar administracinis vienetas, kaip ir tuo atveju, kai tuo pačiu pagrindu siekiama surengti naują teismo procesą“).

76. Ši nuostata leidžia suprasti, kad susitariančiosios šalys pripažįsta galimybę, kad jų atitinkamose teisinėse sistemose kai kurie konstituciniai principai arba galutiniai teismo sprendimai gali „būti kliūti[s] j[ų] pareigos išduoti vykdymui“, nepaisant to, kad šalys nesusitarė, kad dėl to atsiranda absoliutus atsisakymo pagrindas [29]. Vien tai, kad toks principas ar sprendimas automatiškai neužkerta kelio ekstradicijai ir kad valdžios institucijos turi pradėti susitarime numatytą konsultavimosi procedūrą, nereiškia, kad nėra teisinės kliūties (ar kad ji nėra privalomojo pobūdžio).

77. Šiame kontekste taip pat neturi reikšmės kelių vyriausybių nurodyta aplinkybė, jog dėl to, kad ES ir JAV susitarime ekstradicija nereglamentuojama tais atvejais, kai gali būti taikomas *ne bis in idem* principas, šis klausimas pagal dabar galiojančią teisę reglamentuojamas tik nacionalinės teisės. Šiomis aplinkybėmis Vokietijos vyriausybė dar nurodė, kad platus KŠSĮ 54 straipsnio aiškinimas sukeltų neigiamas pasekmes Sąjungos valstybių narių ir trečiųjų valstybių tarpusavio santykiams, nes dėl to joms gali tapti sunkiau ar net neįmanoma laikytis tarptautinių susitarimų, kurių šalys jos yra (ir atitinkamai *pacta sunt servanda* principo).

78. Žinoma, nesant Sąjungos reglamentavimo šiuo klausimu, ekstradicijos taisyklės priskiriamos valstybių narių kompetencijai [30]. Vis dėlto Sąjungos teisės reglamentuojamose situacijose atitinkamos nacionalinės taisyklės turi būti taikomos laikantis Sąjungos teisės, visų pirma SESV 21 straipsnyje užtikrinamų teisių [31].

79. Dar 1981 m. Teisingumo Teismas konstatavo, kad „baudžiamosios teisės aktai ir baudžiamojo proceso taisyklės yra tie klausimai, už kuriuos vis dar atsakingos valstybės narės. Vis dėlto <…> Bendrijos teisėje šioje srityje taip pat nustatyti tam tikri apribojimai, susiję su kontrolės priemonėmis, kurias valstybėms narėms leidžiama toliau taikyti siejant su laisvu prekių ir asmenų judėjimu“ [32]. Tai juo labiau pasakytina praėjus maždaug 40 metų, kai valstybės narės įsipareigojo siūlyti savo piliečiams „vidaus sienų neturinčią laisvės, saugumo ir teisingumo erdvę [toliau – LSTE], kurioje [užtikrinamas] laisvas asmenų judėjimas <…>“ [33].

80. Vadinasi, Sąjungos valstybės narės iš tiesų gali nevaržomai reglamentuoti šį klausimą ir šiomis aplinkybėmis sudaryti dvišalius (arba daugiašalius) susitarimus su trečiosiomis valstybėmis. Vis dėlto tai yra teisėta tik jeigu jos nėra sutikusios laikytis kokio nors įsipareigojimo, kuris yra nesuderinamas su iš Sąjungos teisės kylančiais įpareigojimais. Iš esmės net ir tose srityse, kurios priskiriamos nacionalinei kompetencijai ir nepatenka į konkretų SESV 351 straipsnio kontekstą, valstybės narės negali apeiti įsipareigojimų pagal Sąjungos teisę arba nukrypti nuo jų, pasinaudodamos susitarimais su trečiosiomis šalimis. Dėl to iš esmės būtų pažeistas Sąjungos teisės viršenybės principas [34].

81. Šie argumentai turi ypatingą reikšmę šioje byloje, susijusioje su Chartijoje įtvirtinta teise. Teisingumo Teismas nuosekliai konstatuoja, kad įgyvendindama savo įgaliojimus Sąjunga turi laikytis tarptautinės teisės ir kad įgyvendinant šiuos įgaliojimus nustatytos priemonės turi būti aiškinamos ir jų taikymo sritis nustatoma atsižvelgiant į atitinkamas tarptautinės teisės normas [35]. Vis dėlto Teisingumo Teismas taip pat yra paaiškinęs, kad tarptautinės teisės viršenybė Sąjungos teisės nuostatų atžvilgiu

29 Dėl šios nuostatos žr. 2018 m. balandžio 10 d. Sprendimą *Pisciotti* (C-191/16, EU:C:2018:222, 39–41 punktai).

30 Šiuo klausimu žr. 2016 m. rugsėjo 6 d. Sprendimą *Petruhhin* (C-182/15, EU:C:2016:630, 26 punktas).

31 Šiuo klausimu žr. 2018 m. lapkričio 13 d. Sprendimą *Raugevicius* (C-247/17, EU:C:2018:898, 45 punktas) ir 2020 m. balandžio 2 d. Sprendimą *I. N.* (C-897/19 PPU, EU:C:2020:262, 48 punktas).

32 1981 m. lapkričio 11 d. Sprendimas *Casati* (203/80, EU:C:1981:261, 27 punktas).

33 ESS 3 straipsnio 2 dalis.

34 Be kita ko, žr. 2010 m. sausio 21 d. Sprendimą *Komisija / Vokietija* (C-546/07, EU:C:2010:25, 42 punktas).

35 Šiuo klausimu žr. 2008 m. rugsėjo 3 d. Sprendimą *Kadi ir Al Barakaat International Foundation / Taryba ir Komisija* (C-402/05 P ir C-415/05 P, EU:C:2008:461, 291 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

netaikoma Sąjungos pirminei teisei ir būtent bendriesiems Sąjungos teisės principams, kurių dalis yra pagrindinės teisės [36]. Taigi nei Sąjunga, nei valstybės narės (jeigu jos veikia Sąjungos sutarčių taikymo srityje) negali pateisinti galimo pagrindinių teisių pažeidimo savo pareiga laikytis vienos ar daugiau tarptautinių sutarčių ar dokumentų.

82. Bet kuriuo atveju argumentas, kad dėl čia siūlomo KŠSĮ 54 straipsnio aiškinimo valstybėms narėms būtų sunku ar gal net neįmanoma laikytis *pacta sunt servanda* principo, neatrodo teisingas, bent kiek tai susiję su Interpolo konstitucija. Interpolui paskelbus raudonąjį pranešimą, jo nariai jokiomis aplinkybėmis neprivalo suimti ieškomo asmens arba imtis jo judėjimą ribojančių priemonių. Jie privalo informuoti Interpolą ir prašančiąją valstybę, kai ieškomo asmens buvimo vieta nustatoma jų teritorijoje, tačiau visų kitų priemonių, įskaitant šio asmens judėjimo laisvę ribojančių priemonių, pagal IDTT 87 straipsnį turi būti imamasi tik jeigu tai yra „leidžiama pagal nacionalinę teisę ir taikytinas tarptautines sutartis“ [37]. Iš tiesų šioje nuostatoje taip pat nurodytas ieškomo asmens „stebėjimas“ kaip galima alternatyva šio asmens judėjimo ribojimo priemonėms. Be to, kaip minėta šios išvados 27 punkte, dėl raudonojo pranešimo valstybė tikrai neprivalo išduoti asmens, dėl kurio šis pranešimas paskelbtas. Šiuo tikslu yra būtinas konkretus prašymas, kurio Interpolo taisyklės nereglamentuoja.

83. Taigi laikausi nuomonės, kad KŠSĮ 54 straipsnis gali būti taikomas tais atvejais, kai asmuo buvo arba gali būti teisiamas trečiojoje valstybėje. Jeigu viena valstybė narė horizontaliuoju lygmeniu yra galutinai nustačiusi *ne bis in idem* principo taikytinumą, pagal šį principą toks asmuo bus apsaugotas nuo ekstradicijos už tą pačią veiką bet kurioje kitoje valstybėje narėje. *Ne bis in idem* principas ir tarpusavio pripažinimas veikia būtent šiuo aspektu: antroji (arba trečioji ar ketvirtoji) valstybė narė privalės pripažinti ir sutikti su tuo, kad pirmoji valstybė narė išnagrinėjo ekstradicijos prašymą, įsitikino, kad veika (-os), dėl kurios (-ių) Sąjungoje anksčiau buvo paskelbtas apkaltinamasis nuosprendis, ir veika (-os), dėl kurių asmenį prašoma išduoti, sutampa, ir padarė išvadą, kad dėl šių veikų taikomas *ne bis in idem* principas, ir tuo remdamasi atsisakė patenkinti ekstradicijos prašymą [38].

84. Atsižvelgiant į tai, jau atliktas vertinimas, susijęs su *ne bis in idem* principo taikymu ekstradicijai iš pirmosios valstybės narės, kuriai pateiktas ekstradicijos prašymas, gali būti privalomas visoms kitoms valstybėms narėms, kurioms dėl to paties asmens gali būti pateiktas ekstradicijos prašymas. Vis dėlto, atsižvelgiant į šį aspektą, ir priešingai daugeliui tarptautine teise ir politika grindžiamų argumentų, kuriuos dėl jo pateikė įstojusios į bylą šalys, nėra jokių tiesioginių apribojimų, kurie būtų taikomi valstybių narių įsipareigojimams pagal dvišalius susitarimus arba tarptautinę teisę. Jie tikrai gali būti taikomi, jeigu valstybė narė yra pirmoji, faktiškai nagrinėjusi šį klausimą. Reikalaujama tik sutikti su sprendimu, kurį tuo pačiu klausimu jau priėmė kita Sąjungos valstybė narė. Priėmus tokį sprendimą, ir jeigu ekstradicijos prašymas atmetamas, Sąjungos piliečiui Sąjungoje bus taikomas tam tikras „apsauginis skėtis“, leidžiantis jam laisvai judėti Sąjungoje nesibaiminant, kad bus persekiojamas už tą pačią veiką (-as).

36 Ten pat, 307 ir 308 punktai.

37 Šioje nuostatoje atspindėtas Interpolo konstitucijos 31 straipsnis, pagal kurį Interpolo nariai „turėtų daryti viską, ką gali, laikydamiesi savo šalies teisės aktų, kad stropiai dalyvautų Interpolo veikloje“.

38 Šiuo klausimu taip pat žr. neseniai priimtą 2020 m. gegužės 19 d. *Oberlandesgericht Frankfurt* nutartį 2 AuslA 3/20, ECLI:DE:OLGHE:2020:0519.2AUSLA3.20.00 (taip pat *NStZ-RR 2020*, 288), kurioje minėtas teismas panaikino nacionalinį ekstradicijos arešto orderį (ir atsisakė išduoti į JAV pagal Vokietijos ir JAV dvišalį susitarimą) dėl to, kad ieškomo asmens, Italijos piliečio, baudžiamasis persekiojimas jau buvo įvykdytas už tas pačias veikas, kurios buvo nurodytos JAV ekstradicijos prašyme Italijai, todėl, kaip nusprendė *OLG Frankfurt*, *ne bis in idem* grindžiamas ekstradicijos draudimas imtas taikyti ir kitose valstybėse narėse, įskaitant Vokietiją, ir dėl to ši valstybė narė negalėjo išduoti minėto asmens pagal minėtą dvišalį susitarimą.

2. Kai faktinis „ne bis in idem“ principo taikymas konkrečiu atveju nenustatytas

85. Teisingumo Teismas nuosekliai konstatuoja, kad pagal KŠSĮ 54 straipsnį Susitariančiosios Valstybės privalo pasitikėti viena kitos baudžiamosios teisės sistemomis ir kad kiekviena iš jų turi pripažinti kitose Susitariančiosiose Valstybėse galiojančią baudžiamąją teisę, net jei rezultatas skirtųsi nuo rezultato, kuris būtų gautas taikant jos pačios nacionalinę teisę. Šiam tarpusavio pasitikėjimui būtina, kad antrosios Susitariančiosios Valstybės kompetentingos valdžios institucijos pritartų tokiam pirmosios Susitariančiosios Valstybės teritorijoje priimtam galutiniam sprendimui, koks joms buvo perduotas [39].

86. Vis dėlto Teisingumo Teismas yra paaiškinęs, kad šį tarpusavio pasitikėjimą galima užtikrinti tik jeigu antroji Susitariančioji Valstybė turi galimybę, remdamasi pirmosios Susitariančiosios Valstybės perduotais dokumentais, įsitikinti, kad pirmosios Susitariančiosios Valstybės kompetentingų valdžios institucijų priimtas atitinkamas sprendimas iš tiesų yra galutinis sprendimas, kuriuo byla išnagrinėta iš esmės [40].

87. Šie principai yra labai svarbūs šioje byloje. Iš tiesų iš bylos medžiagos, kurią savo paaiškinimais naudingai papildė BKA ir Vokietijos vyriausybė, atrodo, jog iki šiol galutinai, juo labiau *teisme*, nenustatyta, ar kaltinimai, dėl kurių Interpolas yra paskelbęs raudonąjį pranešimą dėl pareiškėjo, susiję su tomis pačiomis veikomis, dėl kurių Miunchene jau yra galutinai įvykęs jo teismo procesas. Vadinasi, nėra galutinai nustatyta, kad *ne bis in idem* principas iš tikrųjų taikytinas pagrindinės bylos pareiškėjo atveju.

88. Kaip BKA paaiškino savo pastabose, šioje byloje nagrinėjamu atveju nebuvo poreikio to nustatyti. Atsižvelgdama į pareiškėjo pilietybę BKA niekada nesiėmė jokios priemonės, kad raudonasis pranešimas būtų įgyvendintas Vokietijos Federacinės Respublikos teritorijoje. Mano supratimu, atsižvelgiant į 1949 m. gegužės 23 d. *Grundgesetz für die Bundesrepublik Deutschland* (Vokietijos Federacinės Respublikos Pagrindinis Įstatymas) 16 straipsnio 2 dalyje (su pakeitimais) nustatytą Vokietijos piliečių ekstradicijos draudimą, tokios pozicijos BKA laikosi visais atvejais, kai raudonasis pranešimas susijęs su Vokietijos piliečiu, kurio bet kuriuo atveju nebūtų galima išduoti į už Sąjungos ribų esančią valstybę, neatsižvelgiant į *ne bis in idem* principo taikymo galimybę.

89. Tai paaiškina, kodėl antrajame klausime prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas siekia sužinoti, ar valstybės narės gali įgyvendinti raudonąjį pranešimą, jeigu kita valstybė narė Interpolui, taigi, ir kitiems Interpolo nariams, yra išreiškusi „*abejonių*“ (prašymo priimti prejudicinį sprendimą originale „*Bedenken*“) dėl *ne bis in idem* principo taikytinumo. 2013 m. Interpolo paskelbto raudonojo pranešimo *priedo* tekstas atspindi šią poziciją. Jame nurodyta: „Vysbadeno [Nacionalinis centrinis biuras] *laikosi nuomonės*, kad turėtų būti taikomas *ne bis in idem* principas, nes kaltinimai, kuriais grindžiamas raudonasis pranešimas (*sic*), sutampa su nusikaltimu, dėl kurio Miuncheno prokuratūra iškėlė subjektui baudžiamąją bylą, kuri buvo nutraukta“ [41].

90. Tai, kad, be Interpolo duomenų bazėje nacionalinės policijos pareigūno įkeltos „e. žymos“, niekada nebuvo galutinai ir pripažintai nustatytas nei veikos tapatumas, nei *ne bis in idem* principo taikytinumas šioms veikoms, rodo ir įvykių chronologija: nagrinėjamas prokuroro sprendimas priimtas 2009 m., Interpolas paskelbė raudonąjį pranešimą 2012 m., pareiškėjas prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiame teisme ėmėsi veiksmų 2017 m. Bylos medžiagoje nėra jokios informacijos apie Vokietijoje ar kurioje nors kitoje Sąjungos valstybėje narėje vykusį procesą [42], kuriame būtų kilęs ir išspręstas *ne bis in idem* principo galimo taikytinumo klausimas.

39 Žr. 2016 m. birželio 29 d. Sprendimą *Kossowski* (C-486/14, EU:C:2016:483, 50 ir 51 punktai ir juose nurodyta jurisprudencija).

40 Ten pat, 52 punktas.

41 Išskirta mano.

42 Tai būtų galėjusios nustatyti, pavyzdžiui, pareiškėjo buvimo vietos valstybės narės (kuri nėra jo gyvenamosios vietos valstybė narė) teisminės institucijos. Atsižvelgiant į aplinkybes, šioms institucijoms galėtų tekti nustatyti, patvirtinti, pakeisti ar panaikinti policijos institucijų arba prokuratūros prašomas arba privalomai nustatytas ribojamąsias priemones, kaip, pavyzdžiui, buvo šios išvados 38 išnašoje apibūdintoje faktinėje situacijoje.

91. Taigi, nors, kaip paaiškinau pirma, KŠSĮ 54 straipsnis atrodo abstrakčiai taikytinas tokiai situacijai, kuri nagrinėjama pagrindinėje byloje, akivaizdu, jog klausimas, ar abu nagrinėjami procesai susiję su ta pačia veika, (dar) nėra išspręstas; juo labiau jis nėra *galutinai* išspręstas Vokietijos ar bet kurios kitos Sąjungos valstybės narės kompetentingų institucijų. Vadinasi, bent kol kas nėra jokio sprendimo, kurį kitos valstybės narės, atsižvelgdamos į savitarpio pasitikėjimo principą, galėtų ir turėtų pripažinti ir sutikti su juo kaip su prilygstančiu jų pačių sprendimams.

92. Tokiomis aplinkybėmis man atrodo, kad niekas nedraudžia kitoms valstybėms narėms nei Vokietija įgyvendinti Interpolo paskelbto raudonojo pranešimo dėl pareiškėjo. Vien valstybės narės policijos institucijų išreikštų *abejonių*, kad gali būti taikomas *ne bis in idem* principas, pagal KŠSĮ 54 straipsnį negalima prilyginti galutiniam nustatymui, kad šis principas tikrai taikomas.

93. Žinoma, pripažįstu nelengvą pareiškėjo situaciją. Vis dėlto pirmesnėje šios išvados dalyje apibūdintos teisinės pasekmės, kurias nurodo pareiškėjas, gali būti siejamos tik su šiuo klausimu priimtu tinkamu sprendimu. Tarp apsaugos ir nebaudžiamumo turi būti pusiausvyra. Teisingumo Teismas jau yra nusprendęs, kad KŠSĮ 54 straipsniu „nesiekiama apsaugoti įtariamojo nuo galimos pareigos dalyvauti vykdant tolesnius tyrimus dėl tų pačių veikų keliose susitariančiosiose valstybėse“ [43]. Iš tiesų ši nuostata turi būti aiškinama „atsižvelgiant ne vien į būtinumą užtikrinti laisvą asmenų judėjimą, bet taip pat į poreikį skatinti nusikalstamumo prevenciją ir kovoti su šiuo reiškiniu [LSTE]“ [44]. Sprendimuose *Petruhhin* ir *Pisciotti* Teisingumo Teismas pažymėjo, kad priemonėmis, kurių Sąjunga imasi LSTE, laisvo asmenų judėjimo reikalavimai turi būti suderinti su poreikiu imtis tinkamų priemonių siekiant užkirsti kelią nusikalstamumui ir kovoti su juo. Visų pirma Sąjungos priemonėmis taip pat turi būti siekiama *užkirsti kelią* nusikaltimą padariusių asmenų *nebaudžiamumo rizikai* [45].

94. Šiuos aspektus atspindi procedūra. KŠSĮ yra konkreti nuostata, kurioje numatyta situacija, kai yra abejojama, ar asmeniui, kuriam Susitariančiojoje Valstybėje gresia baudžiamasis persekiojimas, šiuo klausimu tikrai gali būti taikomas *ne bis in idem* principas. KŠSĮ 57 straipsnyje nurodyta, kad „jei Susitariančioji Šalis pareiškia kaltinimą asmeniui ir tos Susitariančiosios Šalies kompetentingos institucijos turi pagrindo manyti, kad šis kaltinimas yra susijęs su tomis pačiomis veikomis, dėl kurių to asmens teismo procesas kitoje Susitariančioje Šalyje yra galutinai baigtas, tos institucijos savo nuožiūra prašo Susitariančiosios Šalies, kurios teritorijoje nuosprendis jau priimtas, pateikti atitinkamą informaciją. Prašoma informacija pateikiama kuo skubiau ir į ją atsižvelgiama priimant sprendimą dėl tolesnio bylos nagrinėjimo“. Šiomis aplinkybėmis šioje nuostatoje išreiškiamas ESS 4 straipsnio 3 dalyje įtvirtintas lojalaus bendradarbiavimo principas.

95. Taigi, jeigu yra požymių, kad kaltinimams Sąjungos piliečiui, dėl kurių Interpolas yra paskelbęs raudonąjį pranešimą, *gali* būti taikomas *ne bis in idem* principas, iš kitų valstybių narių valdžios institucijų, jeigu jos nustatytų šio asmens buvimo vietą savo teritorijoje, atsižvelgiant į KŠSĮ 57 straipsnį, būtų galima tikėtis: i) skubių veiksmų situacijai išsiaiškinti; ir ii) deramo atsižvelgimo į kitos valstybės narės pateiktą informaciją. Kaip minėta šios išvados 85 punkte, Teisingumo Teismas jau yra paaiškinęs, kad valstybės narės turi turėti galimybę, remdamosi valstybės narės, kurioje asmuo buvo teisiamas, pateiktais dokumentais įsitikinti, kad yra įvykdytos *ne bis in idem* principo taikymo sąlygos.

43 Žr. 2016 m. birželio 29 d. Sprendimą *Kossowski* (C-486/14, EU:C:2016:483, 45 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija). Išskirta mano.

44 Ten pat, 47 punktas.

45 Atitinkamai 2016 m. rugsėjo 6 d. Sprendimas *Petruhhin* (C-182/15, EU:C:2016:630, 36 ir 37 punktai) ir 2018 m. balandžio 10 d. Sprendimas *Pisciotti* (C-191/16, EU:C:2018:222, 47 punktas). Išskirta mano.

96. Jeigu valstybės narės kompetentingos institucijos negalėjo patikrinti, ar taikomas *ne bis in idem* principas, akivaizdu, kad joms turi būti leidžiama įgyvendinti raudonąjį pranešimą ir, jei tai tinkama ir būtina, apriboti ieškomo asmens judėjimo laisvę. Iš tiesų Sąjungos teisėje nėra pagrindo, kuris neleistų joms laikytis savo nacionalinių taisyklių šiuo klausimu, arba atitinkamu atveju tarptautinių sutarčių, kurios gali būti taikomos. Vis dėlto, kai valstybės narės kompetentingos institucijos tai nustato, galimai patvirtindamos, kad dėl konkretaus raudonojo pranešimo taikomas *ne bis in idem* principas, šis konkretus galutinis nustatymas tampa privalomas visoms kitoms valstybėms narėms.

3. Tarpinė išvada (ir vidinė analogija)

97. Atsižvelgdamas į tai, kas nurodyta, laikausi nuomonės, kad pagal KŠSĮ 54 straipsnį, siejamą su Chartijos 50 straipsniu, ir SESV 21 straipsnio 1 dalį valstybėms narėms draudžiama įgyvendinti trečiosios valstybės prašymu Interpolo paskelbtą raudonąjį pranešimą ir taip apriboti asmens judėjimo laisvę, jeigu valstybės narės kompetentinga institucija yra galutinai nustačiusi, kad *ne bis in idem* principas faktiškai taikomas konkretiems kaltinimams, dėl kurių šis pranešimas buvo paskelbtas.

98. Pateikdamas baigiamąją pastabą dėl minėto siūlomo atsakymo, norėčiau pažymėti, kad toks sprendimas taip pat būtų sistemiškai suderinamas su Sąjungos vidaus aktais, kuriais reglamentuojami panašūs klausimai, pavyzdžiui, Direktyva 2014/41/ES dėl Europos tyrimo orderio (ETO) baudžiamosiose bylose [46] arba Pagrindų sprendimu 2002/584/TVR dėl Europos arešto orderio (EAO) [47].

99. Pagal Direktyvos 2014/41 11 straipsnio 1 dalies d punktą *ne bis in idem* principas yra vienas iš ETO nepripažinimo arba nevykdymo pagrindų. Šiomis aplinkybėmis nereikėtų pamiršti, kad ETO taip pat gali būti priimami dar *prieš* faktiškai iškeliant baudžiamąją bylą [48] ir procedūrose, kurios formaliai nepriskiriamos „baudžiamosioms“ pagal nacionalinę teisę [49]. Kitas teisės aktas, į kurį įtrauktos panašios į Direktyvos 2014/41 nuostatos, yra Pagrindų sprendimas 2002/584/TVR dėl Europos arešto orderio (EAO). Šios nuostatos leidžia manyti, kad KŠSĮ 54 straipsnis negali būti aiškinamas siaurai: Sąjungos teisės aktų leidėjas nelaiko *ne bis in idem* principo vien tokiu, pagal kurį draudžiama teisti pilietį teisme du kartus. Jis akivaizdžiai apima daugiau nei tai. Pagal šį principą turi būti bent jau draudžiamos priemonės, kuriomis, nepaisant to, kam jos priskiriamos pagal nacionalinę teisę, smarkiai ribojamos asmens laisvės (pavyzdžiui, suėmimas arba sulaikymas) ir kurių taikymas yra logiškai, funkciniu požiūriu ir chronologiškai susijęs su baudžiamosios bylos nagrinėjimu teisme, net jei tai būtų trečiojoje valstybėje [50].

100. Antra, abu minėti teisės aktai taip pat patvirtina, jog tam, kad atsirastų blokuojantis *ne bis in idem* poveikis, turi būti galutinis nustatymas dėl šio principo faktinio taikymo konkrečiam atvejui. Iš tiesų Sąjungos teisės aktų leidėjas laikėsi panašaus požiūrio dėl ETO vykdymo. Pagal Direktyvos 2014/41 17 konstatuojamąją dalį valstybių narių valdžios institucijos gali atsisakyti vykdyti ETO, jeigu tai prieštarautų *ne bis in idem* principui. Vis dėlto, „atsižvelgiant į preliminarų proceso, dėl kurio buvo išduotas ETO, pobūdį, neturėtų būti galima atsisakyti vykdyti ETO, *kai juo siekiama nustatyti, ar yra prieštaravimas ne bis in idem principui*“ [51]. Akivaizdu, kad ETO yra mažiau ribojantis nei priemonė, kuria ribojama piliečio judėjimo laisvė, bet atrodo, kad pagrindinis principas gali būti pritaikytas KŠSĮ 54 ir 57 straipsniuose reglamentuojamoms situacijoms. Be to, pagal Pagrindų sprendimo

46 2014 m. balandžio 3 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (OL L 130, 2014, p. 1).

47 2002 m. birželio 13 d. Tarybos pagrindų sprendimas 2002/584/TVR dėl Europos arešto orderio ir perdavimo tarp valstybių narių tvarkos (OL L 190, 2002, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 6 t., p. 34), su pakeitimais.

48 Žr. Direktyvos 2014/41 4 straipsnio a punktą.

49 Žr. Direktyvos 2014/41 4 straipsnio b–d punktus.

50 Šiuo aspektu ir vėl iškyla iš esmės *a fortiori* sisteminis argumentas, kuris jau buvo pateiktas šios išvados 70 punkte: tikrai būtų gana keista, jeigu būtų priimtas toks praktinis sprendimas, kad LSTE, kurioje bendradarbiavimas baudžiamosiose bylose turi būti paprastinamas, palengvinamas ir kuo sklandesnis, būtų faktiškai taikomos daug griežtesnės ir ribojančios taisyklės, o įsiterpus trečiajai valstybei taptų įmanoma viskas.

51 Išskirta mano.

2002/584 3 straipsnio 2 dalį *ne bis in idem* principo taikymas yra vienas iš EAO privalomo nevykdymo pagrindų. Vis dėlto, jeigu vykdančioji teisminė institucija nepriėmė sprendimo dėl EAO vykdymo, įskaitant sprendimą dėl galimybės taikyti pagrindų sprendimo 3 straipsnio 2 dalį, atitinkamas asmuo pagal jo 11 ir 12 straipsnius gali būti sulaikytas ir laikomas suimtas [52].

4. Ketvirtasis ir šeštasis klausimai

101. Ketvirtuoju ir šeštuoju klausimais, kuriuos galima nagrinėti kartu, nacionalinis teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar pagal Direktyvos 2016/680 nuostatas, aiškinamas siejant su KŠSĮ 54 straipsniu ir Chartijos 50 straipsniu, draudžiama toliau tvarkyti Interpolo paskelbtame raudonajame pranešime esančius asmens duomenis, jeigu *ne bis in idem* principas taikomas kaltinimams, dėl kurių paskelbtas šis pranešimas.

102. Iš tiesų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui kyla klausimas, ar tokiomis aplinkybėmis, kaip nagrinėjamos, kai nustatomas *ne bis in idem* principo taikymas, valstybių narių turėtų būti reikalaujama ištrinti raudonajame pranešime pateiktus ieškomo asmens asmeninius duomenis ir susilaikyti nuo bet kokio tolesnio šių duomenų tvarkymo, ar ne. Šiuo klausimu jis nurodo Direktyvos 2016/680 4 straipsnio 1 dalį, 7 straipsnio 3 dalį, 8 straipsnio 1 dalį ir 16 straipsnį.

103. Pirmiausia norėčiau pažymėti, kad dėl šios išvados 85–92 punktuose paaiškintų priežasčių neaišku, ar *ne bis in idem* principas tikrai taikytinas šioje byloje nagrinėjamu atveju. Atrodo, kad šioje byloje nagrinėjamu atveju tokio formalaus nustatymo nebuvo. Vertinant šiuo požiūriu, tikrai galima būtų manyti, kad kitas klausimas, pradedant nuo prielaidos, kad *ne bis in idem* principas tikrai taikytinas, ir ką tai reikštų duomenų tvarkymui, šiuo etapu yra hipotetinis. Vis dėlto, jei šis principas būtų taikytinas, siūlyčiau tokį atsakymą prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui, kuris išdėstytas toliau.

104. Pirmiausia toks atvejis, kaip nagrinėjamas pagrindinėje byloje, patenka į Direktyvos 2016/680 taikymo sritį, kuri nurodyta jos 1 straipsnio 1 dalyje. Valstybių narių valdžios institucijų atliekamas Interpolo paskelbtuose raudonuosiuose pranešimuose esančių asmens duomenų tvarkymas susijęs su fiziniu asmeniu (ieškomu asmeniu), kurio tapatybė gali būti nustatyta, ir jo tikslas – vykdyti baudžiamąjį persekiojimą už nusikaltimus arba pagal baudžiamąją teisę paskirtas bausmes (atsižvelgiant į raudonųjų pranešimų paskirtį pagal IDTT 82 straipsnį).

105. Pagal Direktyvos 2016/680 4 straipsnio 1 dalį valstybės narės privalo, be kita ko, užtikrinti, kad asmens duomenys būtų „tvarkomi teisėtai ir sąžiningai“ (a punktas), „renkami <…> teisėtais tikslais ir negali būti tvarkomi tokiu būdu, kuris būtų nesuderinamas su tais tikslais“ (b punktas), taip pat „tikslūs ir prireikus atnaujinami“ (d punktas). Direktyvos 8 straipsnio 1 dalyje nurodyta, jog „valstybės narės numato, kad duomenų tvarkymas yra teisėtas tik tuo atveju, jeigu jis būtinas, ir tiek, kiek jis būtinas kompetentingai institucijai atlikti užduotį 1 straipsnio 1 dalyje išdėstytais tikslais, ir kad jis turi būti grindžiamas Sąjungos arba valstybės narės teise“.

106. Neginčijama, kad Direktyvos 2016/680 8 straipsnio 1 dalyje nustatytos sąlygos paprastai yra įvykdytos, jeigu valstybių narių valdžios institucijos tvarko į raudonąjį pranešimą įtrauktus asmens duomenis, siekdamos jį vykdyti. Taip pat neginčijama, kad tai darydamos valstybių narių valdžios institucijos veikia *remdamosi ir Sąjungos, ir nacionaline teise*. Kaip paaiškinta Direktyvos 2016/680 25 konstatuojamojoje dalyje, „visos valstybės narės yra [Interpolo] narės. Tam, kad Interpolas galėtų atlikti savo misiją, jis gauna, saugo ir platina asmens duomenis, taip padėdamas kompetentingoms institucijoms užkirsti kelią tarptautiniam nusikalstamumui ir su juo kovoti. Todėl

52 Įdomu tai, jog 2010 m. lapkričio 16 d. Sprendime *Mantello* (C-261/09, EU:C:2010:683, 40 punktas) Teisingumo Teismas nurodė, kad, atsižvelgiant į bendrą šių nuostatų tikslą užtikrinti, kad asmuo nebūtų iš naujo persekiojamas arba teisiamas pagal baudžiamąją teisę už tą pačią veiką, KŠSĮ 54 straipsnio ir Pagrindų sprendimo 2002/584 3 straipsnio 2 dalies nuostatos turi būti aiškinamos suderintai.

tikslinga stiprinti Sąjungos ir Interpolo bendradarbiavimą *skatinant veiksmingai keistis asmens duomenimis*, kartu užtikrinant, kad automatizuoto asmens duomenų tvarkymo atveju būtų paisoma pagrindinių teisių ir laisvių. Jei asmens duomenys perduodami iš Sąjungos Interpolui ir šalims, kurios yra paskyrusios Interpolo narius, turėtų būti taikoma ši direktyva, visų pirma nuostatos dėl tarptautinio duomenų perdavimo“ [53].

107. Taip pat aišku, kad į raudonąjį pranešimą įtrauktų asmens duomenų tvarkymas yra *būtinas* įvykdyti užduočiai, kurią kompetentinga institucija atlieka nusikaltimų prevencijos, tyrimo, išaiškinimo arba baudžiamojo persekiojimo tikslais arba siekdama vykdyti pagal baudžiamąją teisę paskirtas bausmes. Interpolo nustatytos taisyklės, susijusios su pagal spalvas koduojamais pranešimais, yra vienas iš kriminalinės policijos pajėgų tarpusavio pagalbos sistemos, dėl kurios ir buvo įsteigtas Interpolas, ramsčių. Kadangi šie raudonieji pranešimai leidžia sparčiau ir veiksmingiau nustatyti besislapstančių asmenų buvimo vietą ir galimai vykdyti jų baudžiamąjį persekiojimą, jais reikšmingai prisidedama prie Sąjungos tikslo siūlyti jos piliečiams LSTE, kurioje imamasi atitinkamų priemonių, susijusių su nusikaltimų prevencija ir kova su jais.

108. Taigi beveik nekyla abejonių, kad valstybių narių (arba Sąjungos) institucijų atliekamas Interpolo paskelbtame raudonajame pranešime esančių asmens duomenų tvarkymas iš esmės yra teisėtas.

109. Atsižvelgiant į tai, svarbiausias prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo klausimas yra tas, ar taip yra net ir tuo atveju, jeigu būtų nustatyta, kad dėl asmens paskelbtas raudonasis pranešimas susijęs su veikomis, dėl kurių Sąjungoje šiam asmeniui taikomas *ne bis in idem* principas. Kalbant konkrečiau, ar tokiu atveju pagal Direktyvą 2016/680: i) valstybių narių institucijos privalo ištrinti tokio asmens asmeninius duomenis; ir ii) valstybių narių institucijoms draudžiamas bet koks tolesnis asmens duomenų tvarkymas?

110. Mano nuomone, atsakymas į abu klausimus turėtų būti neigiamas.

111. Pirmiausia, Direktyvos 2016/680 7 straipsnio 3 dalyje tikrai numatyta, jog paaiškėjus, kad buvo perduoti neteisingi asmens duomenys arba kad asmens duomenys perduoti neteisėtai, apie tai būtina nedelsiant pranešti jų gavėjui. Tokiu atveju, laikantis Direktyvos 2016/680 16 straipsnio, asmens duomenys turi būti ištaisyti arba *ištrinti* arba jų tvarkymas apribotas.

112. Vis dėlto, skirtingai, nei leidžia suprasti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, tai, kad dėl kaltinimų, dėl kurių buvo paskelbtas raudonasis pranešimas, asmeniui gali būti taikomas *ne bis in idem* principas, nereiškia, kad šiame pranešime esantys duomenys buvo perduoti neteisėtai. *Ne bis in idem* negali leisti suabejoti tokių duomenų, kaip asmeninė informacija arba aplinkybė, kad šis asmuo ieškomas trečiojoje valstybėje dėl kaltinimų tam tikrais nusikaltimais arba pripažinimo kaltu padarius šiuos nusikaltimus, ir kad dėl jo šioje valstybėje yra išduotas arešto orderis, tikrumu ir tikslumu. Dėl pirma nurodytų priežasčių pradinis šių duomenų perdavimas taip pat nebuvo neteisėtas.

113. Vadinasi, *ne bis in idem* principo taikymas nesuteikia atitinkamam asmeniui teisės pagal Direktyvos 2016/680 16 straipsnį prašyti, kad jo asmens duomenys būtų ištrinti.

114. Antra, negalima pagrįstai teigti, kad, jeigu būtų taikomas *ne bis in idem* principas, turėtų būti užkirstas kelias *bet kokiam* tolesniam asmens duomenų tvarkymui.

115. Direktyvos 3 straipsnio 2 dalyje „duomenų tvarkymas“ apibrėžiamas labai plačiai kaip „bet kokia automatizuotomis arba neautomatizuotomis priemonėmis su asmens duomenimis ar asmens duomenų rinkiniais atliekama operacija ar operacijų seka, kaip antai rinkimas, įrašymas, rūšiavimas, sisteminimas, saugojimas, adaptavimas ar keitimas, išgava, susipažinimas, naudojimas, atskleidimas persiunčiant,

53 Išskirta mano. Kaip suprantu, Vokietijoje raudonojo pranešimo vykdymas grindžiamas, be kita ko, *Bundeskriminalamtgesetz* (Federalinės kriminalinės policijos biuro įstatymas) nuostatomis.

platinant ar kitu būdu sudarant galimybę jais naudotis, taip pat sugretinimas ar sujungimas su kitais duomenimis, apribojimas, ištrynimas arba sunaikinimas“. Pareiškėjo pateikti argumentai, kuriems, rodos, pritaria prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, reikštų, kad nuo to laiko, kai nustatoma, kad taikomas *ne bis in idem* principas, nėra įmanomas nė vienas iš minėtų veiksmų (išskyrus ištrynimą).

116. Vis dėlto neįžvelgiu tam pagrindo Direktyvoje 2016/680. Galimo „neteisėto baudžiamojo persekiojimo“ negalima tiesiog prilyginti „neteisėtam duomenų tvarkymui“ pagal Direktyvą 2016/680. Šios direktyvos tekste, o juo labiau atsižvelgiant į jos sistemą ir paskirtį, nėra nieko, kas pagrįstų logiką, kuria grindžiamas KŠSĮ 54 straipsnis, pritaikyti Direktyva 2016/680 nustatytai duomenų apsaugos sistemai, ir prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui imtis spręsti dėl duomenų tvarkymo teisėtumo remiantis šiuo pagrindu. Skiriasi šių teisės aktų loginis pagrindas ir jais siekiama skirtingo tikslo, todėl ir yra sukurtos skirtingos teisinės sistemos.

117. Iš tikrųjų atrodo, jog yra priešingai, nei šiuo klausimu siūlo prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas: pagal minėtos direktyvos nuostatas tolesnis asmens duomenų tvarkymas yra ne tik teisėtas, bet ir, atsižvelgiant į jų tvarkymo tikslą, netgi būtinas.

118. Kai kurie duomenų tvarkymo veiksmai iš tiesų gali būti būtini, vadinasi, ir leidžiami pagal Direktyvos 2016/680 4 straipsnio 1 dalį, siekiant užtikrinti, kad užduotis, dėl kurios jie buvo surinkti (siekiant įgyvendinti raudonąjį pranešimą), būtų atlikta, be kita ko, „teisėtai ir sąžiningai“.

119. Kaip pažymi Komisija ir kelios vyriausybės, tam, kad asmeniui, dėl kurio yra paskelbtas raudonasis pranešimas, valstybėse narėse nebūtų nepagrįstai pritaikytos baudžiamosios priemonės, o jeigu šių priemonių imtasi, kad būtų užtikrintas greitas jų panaikinimas, gali būti būtinas tam tikras tolesnis duomenų tvarkymas (pavyzdžiui, susipažinimas, pritaikymas, atskleidimas ir platinimas).

120. Be to, gali būti būtina tam tikru mastu pritaikyti ir saugoti duomenis, kad asmeniui ateityje (ir vėl) nebūtų pritaikytos galimai neteisėtos priemonės už veikas, kurioms taikomas *ne bis in idem* principas. Pavyzdžiui, kaip minėta šios išvados 38 punkte, šioje byloje nagrinėjamu atveju negalima atmesti, kad Jungtinės Amerikos Valstijos ateityje gali paprašyti Interpolo iš naujo paskelbti raudonąjį pranešimą dėl tų pačių veikų. Be to, kalbant apie kai kuriuos nusikaltimus, galima įsivaizduoti ir tokią situaciją, kad raudonasis pranešimas dėl tų pačių veikų galėtų būti paskelbtas kelių valstybių prašymu.

121. Vadinasi, būtent dėl *ne bis in idem* principo taikymo konkrečiu atveju tam tikras tolesnis raudonajame pranešime esančių asmens duomenų tvarkymas gali būti būtinas. Svarbu tai, kad toks tolesnis duomenų tvarkymas atliekamas ne vien valstybių narių valdžios institucijų interesais, bet ir (arba gal netgi būtent) interesais to asmens, dėl kurio yra paskelbtas raudonasis pranešimas. Jeigu būtų kitaip ir visi duomenys turėtų būti ištrinti iš karto, kai tik pradedamas taikyti *ne bis in idem* principas, galėtų kilti gana neįprastos pasekmės: teisiškai privaloma nacionalinių policijos institucijų atmintis taptų kaip žuvelės Dorės (iš filmo „Žuviukas Nemo“ [54]) ir dėl to ieškomas asmuo galiausiai būtų priverstas nagrinėjamų pagal baudžiamąją teisę pareikštų kaltinimų atžvilgiu remtis *ne bis in idem* principo suteikiama apsauga ir ją įrodinėti daug kartų, panašiai kaip Bill Murray vaidinamas personažas filme „Švilpiko diena“ [55].

54 „Žuviukas Nemo“ (angl. „Finding Nemo“ (2003), rež. Andrew Stanton ir Lee Unkrich (Pixar ir Walt Disney).

55 „Švilpiko diena“ (angl. „Groundhog Day“ (1993), rež. Harold Ramis (Columbia Pictures).

122. Be to, tam tikras tolesnis duomenų tvarkymas taip pat gali būti leidžiamas pagal Direktyvos 2016/680 4 straipsnio 2 dalį, nuostatą, kuri nutartyje dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą nepaminėta. Pagal šią nuostatą tam tikromis aplinkybėmis asmens duomenis leidžiama tvarkyti „kitais 1 straipsnio 1 dalyje išdėstytais tikslais *nei tikslas, kuriuo asmens duomenys renkami*“ [56]. Tai reiškia, kad duomenys, renkami siekiant įgyvendinti raudonąjį pranešimą, taip pat gali būti tvarkomi (pavyzdžiui, rūšiuojami, saugomi ir archyvuojami), jeigu laikomasi tam tikrų sąlygų, kai būtina siekti *kitų tikslų*, leidžiamų pagal direktyvą [57].

123. Taigi nei Direktyvos 2016/680 tekstas, nei logika nepatvirtina aiškinimo, pagal kurį bet koks tolesnis duomenų tvarkymas yra draudžiamas *per se*. Vis dėlto akivaizdu, kad tolesnis asmens duomenų tvarkymas vis tiek turi būti atliekamas laikantis Direktyvos 2016/680 reikalavimų, kurie išlieka visapusiškai taikytini nagrinėjamai situacijai.

124. Visų pirma pritariu Vokietijos ir Jungtinės Karalystės vyriausybėms, kad tampa labai svarbu, ar tolesnis duomenų tvarkymas, atsižvelgiant į konkrečias aplinkybes, gali būti laikomas „*būtinu*“ pagal Direktyvos 2016/680 4 straipsnį ir 8 straipsnio 1 dalį. Kalbant paprasčiau, kyla klausimas, ar konkreti duomenų tvarkymo operacija gali būti būtina, atsižvelgiant į tai, kad asmeniui taikomas *ne bis in idem* principas.

125. Pavyzdžiui, tolesnis duomenų saugojimas nurodant, kad asmuo negali būti baudžiamąja tvarka persekiojamas už šias veikas dėl *ne bis in idem*, tikriausiai gali būti laikomas „būtinu“, o tolesnis informacijos skleidimas policijos pajėgoms, kad asmuo yra ieškomas pagal raudonąjį pranešimą, tikriausiai nebus laikomas būtinu. Žinoma, toks vertinimas gali būti atliekamas tik atsižvelgiant į konkretų atvejį ir visas reikšmingas aplinkybes.

126. Tokiomis aplinkybėmis vertėtų pažymėti, kad pagal Direktyvos 2016/680 4 straipsnio 4 dalį duomenų valdytojas privalo įrodyti, kad laikosi būtinumo kriterijaus. Taip pat reikėtų priminti, kad duomenų subjektas turi tam tikras jam pagal šios direktyvos 12–18 straipsnius suteikiamas teises.

127. Pavyzdžiui, gali nutikti taip, kad asmuo, dėl kurio paskelbtas raudonasis pranešimas, bus pripažintas turinčiu teise prašyti valstybių narių institucijų jų duomenų bazėse papildyti arba atnaujinti raudonajame pranešime esančius duomenis, prireikus įterpiant informaciją, kad Sąjungoje šis asmuo jau buvo teisiamas ir išteisintas arba pripažintas kaltu dėl nurodytų veikų. Iš tiesų pagal 4 straipsnio 1 dalies d punktą valstybės narės privalo užtikrinti, kad asmens duomenys būtų, be kita ko, „tikslūs ir prireikus atnaujinami“. Šiuo tikslu pagal Direktyvos 2016/680 16 straipsnio 1 dalį duomenų subjektams suteikiama, be kita ko, „teis[ė] reikalauti, kad būtų papildyti neišsamūs asmens duomenys“. Vis dėlto (ir vėl) šios bylos aplinkybėmis toks scenarijus yra šiek tiek hipotetinis, turint omenyje tai, kad jokia kompetentinga valstybės narės institucija, regis, nėra iš esmės išsiaiškinusi, ar *ne bis in idem* principas taikytinas pareiškėjo situacijai.

128. Atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta, laikausi nuomonės, kad pagal Direktyvos 2016/680 nuostatas, aiškinamas siejant su KŠSĮ 54 straipsniu ir Chartijos 50 straipsniu, Interpolo paskelbtame raudonajame pranešime esančių asmens duomenų tolesnis tvarkymas nėra draudžiamas, net jei kaltinimams, dėl kurių paskelbtas toks pranešimas, būtų taikomas *ne bis in idem* principas, su sąlyga, kad duomenys tvarkomi laikantis šioje direktyvoje nustatytų taisyklių.

56 Išskirta mano.

57 Be to, pagal Direktyvos 2016/680 4 straipsnio 3 dalį duomenų tvarkymas taip pat gali apimti „archyvavim[ą] dėl viešojo intereso, naudojimo mokslinio, statistinio ar istorinio tyrimo tikslu, siekiant 1 straipsnio 1 dalyje išdėstytų tikslų, jeigu taikomos tinkamos duomenų subjektų teisių ir laisvių apsaugos priemonės“.

5. Penktasis klausimas

129. Penktuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas siekia sužinoti, ar tokia tarptautinė organizacija, kaip Interpolas, užtikrina tinkamą duomenų apsaugos lygį pagal Direktyvą 2016/680, jeigu nėra priimtas sprendimas dėl tinkamumo pagal šios direktyvos 36 straipsnį ir (arba) nėra tinkamų apsaugos priemonių pagal šios direktyvos 37 straipsnį.

130. Atsakymas į šį klausimą, atsižvelgiant į jo formuluotę, būtų gana paprastas. Direktyvos 2016/680 nuostatos šiuo klausimu yra aiškios: tarptautinė organizacija neužtikrina tinkamo duomenų apsaugos lygio pagal Direktyvą 2016/680, *jeigu* nėra sprendimo dėl tinkamumo pagal jos 36 straipsnį, nei tinkamų apsaugos priemonių, kaip jos suprantamos pagal šios direktyvos 37 straipsnį, *nebent* būtų taikoma viena iš jos 38 straipsnyje nurodytų išimčių.

131. Vis dėlto įtariu, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas tikisi ne tokio abstraktaus ir bendro atsakymo, kuriuo jis būtų tiesiog nukreiptas į įvairių Direktyvos 2016/680 V skyriaus nuostatų tarpusavio santykį.

132. Tokį įspūdį patvirtina nutartis dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodo, kad jeigu Interpolas, esant tokiai situacijai, kaip nagrinėjamoji pagrindinėje byloje, neužtikrins, kad raudonajame pranešime esantys asmens duomenys dėl *ne bis in idem* principo taikytinumo būtų tinkamai ištrinti ar ištaisyti, gali būti suabejota Interpolo duomenų apsaugos taisyklių tinkamumu pagal Direktyvą 2016/680. Dėl to, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nuomone, galiausiai kiltų klausimas, ar valstybės narės turėtų susilaikyti nuo bendradarbiavimo su Interpolu, ar ne.

133. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas šiuo klausimu mini Direktyvos 2016/680 64 konstatuojamąją dalį, pagal kurią, „jei asmens duomenys perduodami iš Sąjungos duomenų valdytojams, duomenų tvarkytojams ar kitiems gavėjams trečiosiose valstybėse arba tarptautinėms organizacijoms, neturėtų sumažėti Sąjungoje <…> fiziniams asmenims numatytos apsaugos lygis“. Atvirkštinis duomenų perdavimo atvejis iš trečiosios valstybės ar tarptautinės organizacijos Sąjungos valstybėms narėms Direktyvoje 2016/680 aiškiai nereglamentuotas. Vis dėlto, kaip nurodo prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, turėtų būti taikomi tie patys principai.

134. Tokie teiginiai mane šiek tiek glumina. Atrodo, kad penktuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš tikrųjų prašo Teisingumo Teismo patvirtinti jo poziciją, kad Interpolas *neužtikrina* tinkamo lygio duomenų apsaugos pagal Direktyvą 2016/680, remiantis tuo, kad nėra sprendimo dėl tinkamumo ir tinkamų apsaugos priemonių.

135. Vis dėlto manęs neįtikina prielaida, kuria grindžiamas toks klausimas, ir dar svarbiau, nesuprantu, kodėl šis klausimas apskritai keliamas šios bylos aplinkybėmis.

136. Pirma, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas laikosi nuomonės, kad Direktyvoje 2016/680 yra spraga, nes joje nereglamentuojamas (įeinantis) asmens duomenų perdavimas iš tarptautinių organizacijų į Sąjungą ir valstybes nares. Vis dėlto, mano nuomone, tokia spraga yra akivaizdi. Sąjungos teisės aktų leidėjas reglamentavo asmens duomenų perdavimą iš Sąjungos trečiosioms šalims (nesvarbu, ar tai būtų tarptautinė organizacija, ar trečioji valstybė), siekdamas užtikrinti, kad šie duomenys, išsiųsti iš Sąjungos „virtualios erdvės“, būtų toliau tvarkomi pagal lygiaverčius standartus. Vis dėlto situacija, kai asmens duomenys perduodami iš trečiosios šalies į Sąjungą, žinoma, yra skirtinga. Kai tik šie duomenys patenka į Sąjungos „virtualią erdvę“, bet koks jų tvarkymas privalo atitikti visas atitinkamas Sąjungos taisykles. Taigi, esant tokioms situacijoms atitinkamai gali nereikėti tokių taisyklių, kaip nurodytosios Direktyvos 2016/680 36–38 straipsniuose. Sąjunga taip pat neturi intereso (ar juo labiau įgaliojimų) reikalauti, kad trečiosios šalys tvarkytų asmens duomenis, kurie nėra kilę iš Sąjungos pagal jos pačios taisyklėms prilygstančias taisykles.

137. Antra, ir tai yra dar svarbiau, taip pat nesuprantu, kodėl Teisingumo Teismo atsakymas į šį klausimą būtų reikalingas prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui, kad jis galėtų priimti sprendimą savo nagrinėjamoje byloje. Ši byla susijusi ne su duomenų perdavimu iš Sąjungos valstybių narių Interpolui, o su atvirkščia situacija. Šioje byloje kyla tiesiog klausimas dėl to, ką Sąjungos valstybės narės gali ir ko negali daryti pagal Direktyvą 2016/680, kai *gauna* duomenis iš Interpolo apie asmenį, kuriam gali būti taikytinas *ne bis in idem* principas.

138. Vadinasi, bet kokia pasekmė, kuri kiltų Teisingumo Teismui (hipotetiškai) konstatavus Interpolo duomenų apsaugos taisyklių netinkamumą, neturėtų jokios įtakos konkrečiai pareiškėjo situacijai. Todėl, kaip ir dauguma įstojusių į bylą šalių, pateikusių pastabas šioje byloje, laikausi nuomonės, kad penktasis klausimas yra akivaizdžiai nepriimtinas.

V. Išvada

139. Siūlau Teisingumo Teismui taip atsakyti į *Verwaltungsgericht Wiesbaden* (Vysbadeno administracinis teismas Vokietija) pateiktus prejudicinius klausimus:

– pagal Konvencijos dėl Šengeno susitarimo, 1985 m. birželio 14 d. sudaryto tarp Beniliukso ekonominės sąjungos valstybių, Vokietijos Federacinės Respublikos ir Prancūzijos Respublikos Vyriausybių dėl laipsniško jų bendrų sienų kontrolės panaikinimo, įgyvendinimo 54 straipsnį, siejamą su Chartijos 50 straipsniu ir SESV 21 straipsnio 1 dalimi, valstybėms narėms draudžiama įgyvendinti trečiosios valstybės prašymu Interpolo paskelbtą raudonąjį pranešimą ir taip apriboti asmens judėjimo laisvę, jeigu valstybės narės kompetentinga institucija yra galutinai nustačiusi, kad *ne bis in idem* principas faktiškai taikomas konkretiems kaltinimams, dėl kurių buvo paskelbtas minėtas pranešimas,

– pagal 2016 m. balandžio 27 d. Direktyvos (ES) 2016/680 nuostatas, aiškinamas kartu su KŠSĮ 54 straipsniu ir Chartijos 50 straipsniu, nedraudžiama toliau tvarkyti Interpolo paskelbtame raudonajame pranešime esančių asmens duomenų, net jeigu kaltinimams, dėl kurių paskelbtas šis pranešimas, būtų taikomas *ne bis in idem* principas, su sąlyga, kad duomenys tvarkomi pagal šioje direktyvoje nustatytas taisykles,

– penktasis klausimas yra nepriimtinas.